

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΣ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 - Τηλ. 227-689 | 1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ | ΑΡΙΘ. 3

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΠΟΥΔΑΖΟΥΣΑΝ ΝΕΟΤΗΤΑ

Β'.

10. Κάθε γεννώμενος άνθρωπος φέρει ἐν ἑαυτῷ τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον. Καὶ ἡ μὲν ζωὴ εἶναι πρόσκαιρος, ὁ δὲ θάνατος ἀναπόφευκτος. Σήμερον εἰσθε Νέοι καὶ Νέαι. Αὐριοὶν θὰ ἐνθυμῆσθε τὸ σήμερον ὡς μίαν στιγμὴν τοῦ βίου, ὅσαδῆποτε χρόνια καὶ ἂν παρέλθουν. Ἐὰν πράγματι ἀγαπᾶτε τὴν Ἀλήθειαν, πιστεῦσατε ἐπὶ τὴν Ἀλήθειαν, τὴν ὠφελοῦσαν ἐν τῇ ζωῇ καὶ σώζουσαν ἀπὸ τοῦ θανάτου. Θὰ ἔλθῃ καιρὸς ποῦ θὰ σιχαίνεσθε δι' ὅσα κακὰ καὶ ἀνεπίτρεπτα ὡς Νέοι καὶ Νέαι διεπράξατε. Καὶ ἡ ἀνάμνησις τῶν ἀκόμῃ θὰ σᾶς γεμίξῃ ἀπὸ ἐντροπῆς. Καὶ ἐν τούτοις ἡ ἐντροπὴ αὕτη θὰ εἶναι καὶ ἡ ἀπαρχὴ τῆς γνώσεως τῆς Ἀληθείας. Ὅσον ἐνωρίτερον ἀποφεύγετε τὸ κακόν, τόσο ταχύτερον θὰ ὁδηγήσθε πρὸς τὴν Ἀλήθειαν.

11. Ἀρχὴ καὶ τέλος τοῦ βίου σας ἔστω ἡ Ἀγάπη. Ἀγάπη πρὸς τὸν οἶκόν σας. Ἀγάπη πρὸς τοὺς οἰκείους καὶ φίλους σας. Ἀγάπη πρὸς τὴν Κοινωνίαν, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ζῆτε, βουλευέσθε, ἐργάζεσθε. Ἀγάπη πρὸς τὴν Φυλὴν σας, ἐν ἣ ἐγεννήθητε καὶ τὴν Ἱστορίαν τῆς ὁποίας γράφετε, τὸ δὲ μέλλον τῆς σχεδιάζετε. Ἀγάπη πρὸς τὴν Θρησκείαν τῶν Πατέρων σας, πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν σας, πρὸς τοὺς Διδασκάλους σας, πρὸς τοὺς συμφοιτητάς σας. Ἀγάπη, εἰ δυνατόν πρὸς πάντας, παντοῦ καὶ πάντοτε ἐπιδεικνυομένη καὶ διὰ τῶν ἔργων ἀποδεικνυομένη. Ἀλλ' ἡ Ἀγάπη αὕτη εἶναι δῶρον Θεοῦ, εἰς τὸν Ὅποιον ὀφείλετε Πίστιν. Διὰ τῆς Πίστεως εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὸ Εὐαγγέλιόν Του θ' ἀποκτήσετε καὶ τὴν Ἐλπίδα· τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναδεί-

ξεύσεως σας εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· τὴν ἐλπίδα τῆς ἐπιτυχοῦς διαπλευσεύσεως σας διὰ τοῦ πελάγους τῆς ζωῆς καὶ τῆς προσορμησεύσεως σας εἰς λιμένα εὐδίου καὶ ἀσφαλῆ.

12. Μὴ ἀφεθῆτε εἰς φαντασιώσεις ψευδεῖς· εἰς ἀπολαύσεις ματαίας· εἰς ἐπιδιώξεις ἐπιβλαβεῖς δι' ὑμᾶς καὶ τὸ σύνολον. Ἀσφαλίσατε ἑαυτοὺς ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ Ἔθνους σας καὶ ἀγαπήσατε τὴν Πατρίδα σας, ἥτις πρώτη σᾶς ἐτίμησε καὶ σᾶς ἐδόξασε. Ἐν τῇ ἀσφαλείᾳ τῆς Πατρίδος, εἰσθε καὶ ὑμεῖς ἀσφαλεῖς. Ἔστε δημιουργοὶ τοῦ καλοῦ, τοῦ ὠφελίμου, τοῦ πρέποντος, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς δράσεώς σας. Ἐκαστος ὑμῶν ἄς φιλοτιμηθῆ ἀπὸ τοῦδε νὰ γίνῃ καὶ σκαπανεὺς καὶ δημιουργὸς κοινῷ ἀγαθοῦ, ὅσονδῆποτε μικροῦ ἢ ἐλαχίστου.

*

13. Θὰ μοι ἐπιτρέψῃτε, ἐλπίζω, νὰ κλείσω τοὺς λόγους μου, φίλοι Σπουδασταί, με τοὺς ὠραίους λόγους τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, διδασκτικὸς διὰ πάντα ἄνθρωπον τοῦ πνεύματος, ἀλλ' ἰδιαίτερος δι' ὑμᾶς τοὺς νέους σκαπανεῖς τῆς Ἐπιστήμης, τοὺς αὐριανούς πνευματικὸς Ἠγέτας τῆς Πατρίδος μας, τῆς ὠραίας καὶ ἐνδόξου καὶ αἰωνίας Ἑλλάδος!

Ἴδου καὶ οἱ λόγοι τοῦ σοφοῦ καὶ ἁγίου Αὐγουστίνου: «Μέγας Κύριος καὶ ἀίνετος σφόδρα» (Ψάλμ. 47,2). Μεγάλῃ εἶναι ἡ δύναμις Σου καὶ ἄπειρος ἡ σοφία Σου. Καὶ ὅμως ὁ ἄνθρωπος, πολλοστημόριον τῆς πλάσεώς Σου, θέλει νὰ Σὲ ἐξυμῆ. Ὁ ἄνθρωπος, ποῦ περιάγει παντοῦ τὸν θάνατόν του, ποῦ φέρει ἐπάνω του τὸ τεκμήριον τῆς ἀμαρτίας καὶ τὴν ἀπόδειξιν ὅτι Σὺ

εἰς τοὺς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεσαι. Ὡ ναί! Ὁ ἄνθρωπος πολλοστημόριον τῆς Δημιουργίας Σου, θέλει νὰ Σὲ δοξάζῃ. Καὶ εἶσαι Σὺ, ποὺ ἀφυπνίζεις τὸν πόθον του νὰ Σὲ ἐξυμνῇ, διότι μᾶς ἐπλασες διὰ Σέ, ἡ δὲ ψυχὴ μας ἀγωνιᾷ, ἕως οὔτου ἀναπαυθῇ εἰς τοὺς κόλπους Σου. Δίδαξέ με, ἂν πρέπη πρῶτα νὰ Σὲ ἐπικαλεσθῶ καὶ ὕστερα νὰ Σὲ ἐννοήσω ἢ πρῶτα νὰ Σὲ ἐννοήσω καὶ ὕστερα νὰ σὲ ἐπικαλεσθῶ. Ἀλλὰ ποῖος Σὲ ἐπικαλεῖται, χωρὶς νὰ Σὲ γνωρίζῃ; Ἐκεῖνος, ποὺ δὲν Σὲ γνωρίζει ἡμπορεῖ ἄλλον ἀντὶ ἄλλου νὰ ἐπικαλεσθῇ. Ἡ μήπως Σὲ ἐπικαλοῦνται μὲ τὸν σκοπὸν νὰ Σὲ ἐννοήσουν; «Π ὧ ς ο ὗ ν ἐ π ι κ α λ ἔ σ ο ν τ α ι εἰ ς ὃ ν ο ὗ κ ἐ π ἰ σ τ ε υ σ α ν; Π ὧ ς δ ἔ π ι σ τ ε ὑ σ ο υ σ ι ν ο ὗ ο ὗ κ ἤ κ ο υ σ α ν;» (Ρωμ. 10,14). «Κ αὶ ἀ ἰ ν ἔ σ ο υ σ ι Κ ὺ ρ ι ο ν οἱ ἐ κ ζ η τ ο ὗ ν τ ε ς α ὐ τ ὸ ν» (Ψαλμ. 21,27). Διότι ἐκεῖνοι, ποὺ τὸν ζητοῦν, θὰ τὸν εὑρουν, καὶ ἐκεῖνοι ποὺ θὰ τὸν εὑρουν θὰ τὸν δοξάσουν. Ἄς Σὲ ζητήσω, λοιπόν, ὦ Θεέ μου, ἀφοῦ Σὲ ἐπικαλεσθῶ καὶ ἄς Σὲ ἐπικαλεσθῶ, ἀφοῦ Σὲ πιστεύσω. Διότι Σὺ ἐκηρύχθης εἰς ἡμᾶς. Σὲ ἐπικαλεῖται, ὦ Θεέ, ἡ Πίστις ἐκείνη, ποὺ μοῦ ἐδώρησες, ποὺ μοῦ ἐνέπνευσες διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ Σου, διὰ τῆς ἐνεργείας Ἐκεῖνου, ποὺ ἐκήρυξε τὸν λόγον Σου» (Ἄνδρ. Δ α λ ε ζ ἰ ο υ, Ἁγίου Ἀβγουστίνου, Αἰ Ἐξομολογήσεις. Εἰσαγωγή, Μετάφρασις, Σημειώσεις. Ἀθήναι 1958, τευχ. Α', ἐκδ. Γ' σ. 1-2).

14. Τὴν ἀγωνιώδη προσπάθειαν τοῦ ἀνθρώπου, παντὸς ἀνθρώπου, ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν ὑμῶν τῶν Νέων σκαπανέων τῆς Ἐπιστήμης, πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς Ἀληθείας, τῆς ὑπερκειμένης πάσης λογικῆς Γνώσεως, οὔσης καὶ ταύτης ἀπαύγασμα τῆς ἀκτινοβολούσης «ὑπερουσίας Ἐπιστήμης», δύναται νὰ καταπαύσῃ καὶ ἰκανοποίησιν μόνῃ ἢ Ἁγία Γ ρ α φ ῆ, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἢ Κ α ἰ ν ἢ Δ ἰ α θ ἡ κ η, ἢ ἀποκεκαλυμμένη διὰ Χριστοῦ καὶ ἐν Χριστῷ «ὁδὸς καὶ ζωὴ καὶ Ἀ λ ἦ θ ε ἰ α» (Ἰωάν. 14,6), ἢ λύουσα ἀπαξάπαντα τὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀπαντῶσα εἰς ὅλα τὰ ἐρωτήματα τούτου περὶ Ἀνθρώπου, περὶ Κόσμου καὶ περὶ Θεοῦ, ὡς καὶ περὶ Ζωῆς, τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης!

15. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος, παραινῶν ἡμᾶς, λέγει: «Τοῦτο αἰεὶ παρακαλῶ καὶ παρακαλῶν οὐ παύσομαι, ἵνα ... τῇ τῶν θείων Γραφῶν ἀναγνώσει συνεχῶς ἐνδιατρίβητε... Οὐ γὰρ ἐστίν, οὐκ ἐστὶ τινὰ σωθῆναι μὴ συνεχῶς ἀναγνώσεως ἀπολαύοντα πνευματικῆς... Μεγάλῃ ἀσφάλεια πρὸς τὸ μὴ ἀμαρτάνειν τῶν Γραφῶν ἢ ἀνάγνωσις, μέγας κρημνὸς καὶ βάραθρον βαθύ τῶν Γραφῶν ἢ ἄγνοια, μεγάλη προδοσία σωτηρίας τὸ μὴδὲν ἀπὸ τῶν θείων εἰδέναι νόμων» (Migne, t G 48, 991/2. 994/5, Ὁμιλία εἰς τὸν Λάζαρον, Λόγ. Γ').

*

Φίλοι Σπουδασταὶ καὶ Σπουδάστριαι!

16. Θέσατε ὡς κανόνα τοῦ βίου σας τὴν ἀνάγνωσιν κατ' ἐκάστην ἐνὸς κεφαλαίου ἐκ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ἡ ἀνάγνωσις αὕτη θὰ σᾶς ἀνοίξῃ νέους ὀρίζοντας καὶ θὰ σᾶς ὀπλίσῃ μὲ ἰκανότητάς, τὰς ὁποίας οὔτε κἀν φαντάζεσθε. Εἰς οἰονδήποτε κλάδον ἐπιστημονικὸν καὶ ἂν ἐξειδικεύεσθε, ἢ Ἁγία Γραφή θὰ σᾶς δώσῃ τὴν καθαρὰν νόησιν εἰς ἐπιτυχῆ ἀναζήτησιν καὶ ἀνεύρεσιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας· θὰ σᾶς ὀπλίσῃ μὲ ἰσχυρὰν βούλησιν δι' ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονὴν ἐν ταῖς ἐπιστημονικαῖς σας μελέταις καὶ ἀνακαλύψεσι· θὰ σᾶς ὀχυρώσῃ μὲ τὸν ἰσχυρότατον θώρακα τῆς αἰσιοδοξίας ἐν ταῖς δυσχερεῖαις τοῦ βίου σας, τοῦ τε ἐπιστημονικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ καὶ θὰ σᾶς ἐμπνεύσῃ τὴν εὐγενῆ καὶ ὑψηλοτέραν ἔφεσιν πρὸς δημιουργίαν καὶ ἐπιτυχίαν ἐν τῷ βίῳ ἤδη ἀπὸ τῶν πρώτων βημάτων τῶν ἐπιστημονικῶν σας ἐνασχολήσεων.

17. Τὸ Σ. Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, μετὰ τῶν εἰδικῶν ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων, ἄτινα δ ω ρ ε ἄ ν παρέσχεν εἰς τὴν σπουδάζουσαν καὶ μαθητιῶσαν Νεότητά, ἀσφαλῶς δὲν θὰ παραλείψῃ ἵνα θέσῃ εἰς χεῖρας ὑμῶν καὶ ἀνά ἐν ἀντίτυπον τῆς Κ α ἰ ν ἢ Δ ἰ α θ ἡ κ η ς.

Ἡ δ ω ρ ε ἄ αὕτη πρὸς τὴν σπουδάζουσαν πεφιλημένην Νεότητά, πέποιθα ὅτι θ' ἀποβῇ

ΘΕΜΑΤΑ ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΤΟ «ΣΚΑΝΔΑΛΟΝ» ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

Ὅ,τι χαρακτηρίζει τὸν σύγχρονον Μαρξισμόν εἶναι, ὅτι ἐνσωματώνει καὶ συγκεφαλαιώνει πᾶν τὸ σχετικὸν διὰ τὴν ὑλικὴν ὠφέλειαν τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὁποῖον ἐγράφη καὶ ἐπιστεύθη ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων εἰς διαφόρους χώρας καὶ πολιτισμούς. Δημοσίως κηρύττει καὶ διατείνεται, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐνδιαφέρεται, ὄχι ὀλιγώτερον τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ καταβάλλει προσπάθειάς διὰ τὴν προαγωγὴν καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνθρώπου. Τὸν ἀνθρώπον λέγει, ὅτι ἔχει ὡς ἄμεσον στόχον· ὅτι ὁ ἀνθρώπος μόνον διὰ τοῦ ἀνθρώπου θὰ σωθῆ· ὅτι ὅλα τὰ φλέγοντα τεράστια κοινωνικὰ προβλήματα ἄς μὴ ἀναμένουν τὴν λύσιν των ἀπὸ ἄλλους παράγοντας· ὅτι ὁ ἀνθρωποκεντρισμὸς ἐπιικρατεῖ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους.

Τόσον ὅμως ὁ Μάρξ (1844), ὅσον καὶ ὁ συνεχιστὴς του Ἐγγελοσ (1874) δὲν ἤθελον τὴν συνταύτισιν τοῦ Μαρξισμοῦ μετὰ τὴν Ἀθεΐαν. Ὁ ὅρος ἄλλωστε τοὺς ἐφαίνετο μονομερῆς καὶ ἀρνητικὸς. Δὲν ἀντιτίθενται εἰς τὸν Θεόν. Τὸ κύριον ἔργον των δὲν εἶναι νὰ κηρηνίσουν τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις. Ἀπλούστατα, δι' αὐτοὺς ὁ Θεὸς δὲν ὑφίσταται καὶν. Δὲν τοὺς ἀπασχολεῖ ἀμέσως. Δὲν κατέρχονται εἰς λεπτομερείας διὰ διαλεκτικὴν συζήτησιν. Ἐχουν τελειώσει κάθε συζήτησιν περὶ Θεοῦ. Στρέφονται γύρω ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ἀπὸ τὰ ἐπιγεια προβλήματά του, δι' αὐτὸ καὶ εἶναι ὑλισταί.

Ἐὰν κάποτε ἀναφέρωνται εἰς τὸν Θεόν, τοῦτο πράττουν διὰ νὰ ἀπαλλάξουν τάχα τὸ πνεῦμα ἀπὸ «προλήψεις» καὶ καταστήσουν τὸν ἐργάτην παραγωγικώτερον καὶ ἐλεύθερον ἀπὸ «ἀναχρονιστικὰς» ἰδέας.

Ἐκκινοῦν ἐπίσης καὶ ἀπὸ ἐτέραν ἀρχὴν. Διαμαρτύρονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐναντίον τοῦ Κληρικαλισμοῦ τῶν ἀδίκως δυσφημησάντων τὸν Γαλιλαῖον ἢ τὸν Δαρβίνον. Ἐκ τούτου ὀρμώμενοι, προχωροῦν περισσότερο καὶ καταφέρονται ἐναντίον ὅλων τῶν κυκλοφο-

περισσότερον καρποφόρος καὶ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ὠφέλιμος καὶ σωτηριώδης, ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην προσφερθεῖσαν ἐπαινετὴν ὑλικὴν ἀρωγὴν πρὸς τὴν σπουδάζουσαν Ἑλληνικὴν Νεότητά, τὴν Ἐλπίδα τοῦ ἐνδόξου μέλλοντος καὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ρουσῶν «προλήψεων» περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου, τῆς μελλούσης Κρίσεως, τοῦ Παραδείσου, τῶν θαυμάτων καὶ τοῦ ὑπερφυσικοῦ κόσμου ἐν γένει, ὡς ἀποτελουσῶν «βλασφημίαν» κατὰ τῆς ἀνθρωπίνης αὐτονομίας καὶ εὐφύας¹.

Διάλογον μετὰ τὸν σύγχρονον Μαρξιστὴν ἐπεχείρησεν ὁ Τσέχος θεολόγος Dr. Joseph Hromadka².

Τὸ σύνθημα ὅτι δῆθεν δὲν ὑπάρχει θεὸς τὸ ἐπανέλαβεν ὁ Γερμανὸς φιλόσοφος Joachim Bodamer, «Der Mann heute, seine Gestalt und Psychologie», edit. Karl Alber. Εἰς τὴν Ἱστορίαν πλείστοι ὅσοι δὲν ἔπαυσαν νὰ κηρηνίσουν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν λαῶν τὸν Θεόν. Καὶ τὸ πράττουν ὄχι μὲ μίαν πρότασιν διατακτικὴν, ἀλλὰ συγκρίνοντες τὸν ἀνθρώπον ὡς πρὸς τὴν θέσιν του εἰς τὸ Σύμπαν, ἐν σχέσει μετὰ τὸ κακὸν εἰς τὸν κόσμον, εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν κοινωνίαν.

Ὁ ἀνθρώπος εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ὡς ζῶσα ὑπαρξίς, γεννᾶται, μεγαλώνει, ἀποθνήσκει, διαλύεται. Αὐτομάτως γεννῶνται τὰ ἐρωτήματα: Ποῖος τὸν ἐδημιούργησε; Διατί ἐδημιουργήθη; Θὰ συνεχίσῃ τὴν μετὰ θάνατον ζωὴν; Τὸ εἶδος τῆς ἐπιγείου ζωῆς του κατὰ συνέπειαν θὰ ἐξαρτηθῆ κατὰ μέγιστον μέρος ἀπὸ τὰς ἀπαντήσεις, ποῦ θὰ δώσῃ εἰς τὰ ἄνω ἐρωτήματα. Ἐὰν πιστεύσῃ, ὅτι εἰς Θεὸς παντοδύναμος προνοεῖ περὶ τῆς τύχης του καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ του εἶναι ἀθάνατος, τότε ἡ στάσις καὶ ἡ συμπεριφορὰ του εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν δὲν θὰ εἶναι ἡ αὐτὴ μετὰ τὴν στάσιν τοῦ παραδεχομένου, ὅτι τὸ πᾶν ἀρχίζει καὶ τελειώνει ἐνταῦθα, καὶ ὅτι ἐδῶ εἶναι ἡ Κόλασις καὶ ὁ Παράδεισος.

Βεβαίως καὶ ὁ πιστὸς θὰ ἐρευνήσῃ τὰ τῆς Πίστεως. Ἄλλ' ἢ πίστις δὲν ἀνέχεται λεπτολόγον ἀνατομίαν. Ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, παραμένει ζήτημα παραδοχῆς ἢ ἀπορρίψεως. Δὲν στηρίζεται τόσον πολὺ εἰς «ἀποδείξεις». Οὐδεὶς ἤμπορεῖ ν' ἀποδείξῃ ἢ ἀπορρίψῃ τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ. Ἄνευ πίστεως αἰσθάνεται κανεὶς ἀπομεινωμένος εἰς τὸ ἀχανὲς Σύμπαν. Ἄλλοτε ὠρισμένοι φράσεις, ὅπως τὸ «θέλημα τοῦ Θεοῦ», ἀπετέλουν ἕνα στήριγμα, μίαν ἐνθάρρυνσιν. Ἡ εἰκὼν τοῦ paternalisme ἐπέτρεπε νὰ ἀντικρύσῃ τις τὰς διαφόρους δυσκολίας μετὰ κάποιαν ἐμπιστοσύνην εἰς κάποιον. Σήμερον ὅμως ὁ ἀνθρώπος λέγει, ὅτι ἀντλεῖ τὴν δύναμιν μόνον ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του.

1. G. Cottier, Chrétiens et Marxistés, Mame, Paris 1968. R. Mialhe, Le faux Dieu des croyants, edit. Ouvrieres, Paris 1967.

2. Das Evangelium für Atheisten, Käthe Vogt Verlag, Berlin 1967.

Ἡ προσωπική του ἀξία καὶ αἱ ἰκανότητές του τὸν ἰσχυροποιοῦν καὶ τὸν καθιστοῦν τάχα ἀδέσμευτον ἀπὸ τὸ θεῖον.

* * *

Ὁ ἄνθρωπος θεωρεῖ, ὅτι «ἀπηλευθερώθη» ἀπὸ τὸ ὑπερπέραν, ἀλλὰ χάνει τόσα ἄλλα: Ἀγωνίζεται μόνος. Δὲν αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην τῆς προσευχῆς. Ἔχει ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς δυνάμεις του, εἰς τὴν ἐπιστήμην, εἰς τὰ προϊόντα τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ εἶναι ὑπερήφανος εἰς βαθμὸν θριαμβολογίας διὰ τὰ τόσα ἐπιτεύγματα καὶ τὰς κατακτήσεις τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τὴν θέσιν τοῦ Παντοδυνάμου εἰσέρχεται ὁ ὑπεράνθρωπος, ἡ νέα αὐτῆ θεότης.

Κάθε προσπάθεια στροφῆς καὶ ἐπαφῆς μὲ τὸν κόσμον τῶν ἀθέων κινδυνεύει σήμερον νὰ παρεξηγηθῆ ἀπὸ πολλούς. Ὁ εἰλικρινῶς φλεγόμενος ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ διαλόγου ἐνδέχεται νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς φαντασιόπληκτος. Ἀνθρώποι οὐδέποτε ἀσχοληθέντες μὲ τὸ δράμα τοῦ ἀπίστου ὁμιλοῦν ἀπὸ καθέδρας καὶ ἐξάγουν βεβιασμένα συμπεράσματα.

Ἡ ἄλλη δυσκολία προέρχεται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι πολλοὶ δίδουν διάφορον καὶ ἐνίοτε αὐθαίρετον ἐρμηνείαν εἰς αὐτὸ τὸ φαινόμενον τοῦ Κομμουνισμοῦ³. Συγχέουν πλείστα ὅσα μεταξὺ Χριστιανισμοῦ-Κομμουνισμοῦ, ἰδίως ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν κοινωνικὸν χαρακτήρα ἀμφοτέρων, προχωροῦντες μέχρι τῆς ταυτίσεώς των. Τὸν Χριστιανισμὸν βλέπουν ὡς τὸ μόνον στήριγμα διὰ τὴν διάσωσιν τοῦ ἀστικῆς καθεστῶτος καὶ τοῦ καθιερωμένου τρόπου ζωῆς μὲ τὸν συναφῆ πολιτισμὸν. Στήνουν εἶδος ἰδεολογικοῦ ἀμυντικοῦ ὄχρου, Weltanschauung. Ἐντὸς αὐτοῦ περιλαμβάνουν ὅσα ἡ Τέχνη καὶ ὁ Δυτικὸς πολιτισμὸς προσέφερον, ταυτίζοντες πολλάκις καὶ ταῦτα μὲ τὴν Πίστιν.

Ἡ Ἄθεϊα, κατὰ ταῦτα, ἐμφανίζεται καὶ ὡς ἰσχυρὰ διαμαρτυρία ἐναντίον αὐτῆς τῆς συμμαχίας. Βεβαίως ἡ Πίστις πρέπει νὰ ζήσῃ εἰς ἕνα περιβάλλον κοινωνικόν, πολλάκις ἐπηρεάζουσα καὶ δημιουργοῦσα νέον εἶδος Πολιτισμοῦ, ὡς συνέβη εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Βυζαντίου. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ταυτίζεται τὸ πρόσκαιρον μὲ τὸ αἰώνιον, τὸ ρέον μὲ τὸ μένον.

Δὲν πρέπει ἄλλωστε νὰ λησμονῆται, ὅτι ἡ Ἐκκλησία, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς της, δὲν εἶναι φράγμα καὶ ὄχυρόν ἐναντίον οὐδενός. Δὲν ἐτάχθη ὑπὸ τοῦ Ἰδρυτοῦ, της διὰ νὰ πολεμήσῃ συστήματα καὶ ἰδεολογίας. Ἡ ἀποστολή της εἶναι νὰ ἐξυψώσῃ τὰ πάντα, νὰ ἀγιασῇ τὸν ἄνθρωπον, νὰ σώσῃ καὶ νὰ φωτίσῃ. Ὁ ἀμυντικὸς χαρακτήρ της ἐξ ἀρχῆς ἐξηγεῖται, διότι ἔλαβε θέσιν ἐναντίον τῶν παραχαρᾶτων τῆς νέας Πίστεως, τῶν ψευδοδιδασκάλων, ἐσκεμμένως διαστρεφόντων τὸ μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ ἀπ. Παῦλος εἶναι ἀμείλικτος ἐναντίον τῶν παραχαρᾶτων, ἐναντίον τῶν σφετεριζομένων τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ πρὸς ἴδιον συμφέρον.

Ἐπὶ τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ ἀπίστος ἐκλαμβάνεται ὡς ἀτυχῆς, θῦμα πνευματικῶν περιπετειῶν, πιστεύσας εἰς τὴν ἀπόλυτον αὐθεντίαν τῆς σκέψεως καὶ τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Ἀνθρώπου.

3. Charles West, *Communism and the Theologians*, SCM, Press, London 1958.

Εἰς ἐκ τῶν λόγων τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Μαρξισμοῦ εἶναι καὶ ἡ κατὰ καιροὺς παρατηρηθεῖσα οὕτως εἰπεῖν ἀδιαφορία τοῦ Χριστιανισμοῦ διὰ τὰ φλέγοντα κοινωνικά προβλήματα. Ὅσακις ἡ Ἐκκλησία ἐγκαταλείπει μίαν ὑπεύθυνον ἀποστολήν ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου της, τότε αὐτομάτως ἐμφανίζεται ἕτερος προφήτης, ὡς σωτὴρ καὶ μεσσίας, ἀντίπαλος, ἐπιτιθέμενος κατὰ τῆς Ἐκκλησίας. Οὕτω πῶς ἐξηγεῖται τὸ φαινόμενον τῆς Ἀναγεννήσεως, ἡ ὅποια συνεκλόνησε μὲν τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' ὑπευθύμισεν εἰς αὐτὴν ταύτοχρόνως τὴν πολύπλευρόν της ἀποστολήν καὶ ὅτι δὲν ἤμπορεῖ ν' ἀγνοήσῃ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ συμβαίνοντα. Ἔσωσε τὴν Ἐκκλησίαν, πρέπει νὰ ὁμολογηθῆ, ἀπὸ δύο ἀκρότητας: ἀπὸ τὸν πειρασμὸν τῆς ἐπιγείου δυνάμεως ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς φυγῆς ἢ ἀδιαφορίας διὰ τὰ ἐγκόσμια ἀφ' ἑτέρου. Ἐὰν ἀδιαφορήσωμεν διὰ τοὺς πτωχοὺς, τοὺς πάσχοντας καὶ ἀδικομένους, ἄλλοι θὰ ἀναλάβουν νὰ τρέξουν εἰς βοήθειάν των.

* * *

Ὁ πιστὸς ἀνήκει κάπου. Δὲν εἶναι ἀδέσποτος, ἐγκαταλελειμμένος ὡς ἐκθετον βρέφος. Ὁ ἄθεος εἶναι μόνος καὶ ἔρημος, διχασμένος, κλεισμένος εἰς τὸν ἑαυτὸν του. Ὁ ἱερός Αὐγουστίνος, περιγράφων τὴν πρό τῆς ἐπιστροφῆς του ζωὴν, ἐξομολογεῖται: «Ἡμῖν κατατεμαχισμένος ἕως τῶρα. Σὺ συνήθροισες καὶ συνηρμολόγησες τὰ θραύσματα ἐντὸς μου». Διηρημένος, ἀλληλοσυγκρούμενος, ἄγνωστος εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ὁ πιστὸς εὐρίσκει ἐπὶ τέλος τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὴν ἐνότητά του.

Τὸν πραγματικὸν ἑαυτὸν του ὁ ὕλιστὴς τὸν ἀπωθεῖ. Δὲν θέλει νὰ τὸν συναντήσῃ. Ἐξωστρεφῆς ὁ ἠδονιστὴς, ἀποφεύγει πάσῃ θυσίᾳ τὸν ἑαυτὸν του, διότι γνωρίζει τὴν ἑαυτὸν θὰ συναντήσῃ. Ἀποφεύγει ν' ἀντικρύσῃ τὰ ἐσωτερικὰ θραύσματα καὶ τραύματα. Δι' αὐτὸν δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχουν. Τὰ καλύπτει ἀπλῶς, διὰ νὰ μὴ τὸν ἐνοχλοῦν αἱ ἀναθυμιάσεις καὶ ἡ θεὰ των. Ἀλλ' εἶναι μία προσπάθεια ματαία καὶ μία κάλυψις προσωρινή. Τὰ ἔργα τοῦ ἑαυτοῦ μας δὲν σβήνουν ποτὲ τελείως. Ἐπανέρχονται ἔντονα, μὲ τὰς ἀτελείας καὶ τὰς ἀνάγκας των.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐνδοστρέφεια δὲν ἀρκεῖ μόνη. Ἐξαρτᾶται πῶς θὰ ἰδῆς τὸν ἑαυτὸν σου, μὲ τί κριτήρια καὶ μὲ τί εἶδους ἀποφάσεις καὶ ἠθικά δεδομένα. Πολλοὶ ἐκλείσθησαν εἰς τὸν ἑαυτὸν των καὶ κατέληξαν εἰς ἕνα ὑποπτον παθολογικὸν μυστικισμόν. Κατήντησαν μελαγχολικοί, μισάνθρωποι, ἀκοινωνηταὶ καὶ ψυχονευρολογικὰ ἐρείπια. Ζοῦν καὶ ἀναπνεύουν εἰς τὴν ἀποπνικτικὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ φυλακισμένου ἐγώ των, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ παραμορφώσουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου.

Δὲν ἀποκλείεται νὰ ἀμύνονται μὲ φρασεολογίαν κουραστικὴν καὶ πολὺ ἀσαφῆ, παιδικὴν καὶ ἀφελῆ, μὴ ἐγγίζουσιν τὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ συνομιλητοῦ. Δὲν ἀντιλαμβάνονται, ὅτι μᾶλλον ἐκνευρίζουν καὶ ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐκθέτουν πρωτίστως τὸν ἑαυτὸν των καὶ τὴν Πίστιν των, χωρὶς εἰς τὸ τέλος νὰ ἐπηρεάσουν τὸν ἄλλον. Ἀφηρημένα λέξεις καὶ ἀκατανόητος ἐπιχειρηματολογία δὲν προσθέτουν βαρύτητα εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς Ἄθεϊας, οὐδὲ ἐλκύνουν τὸν ἀντιφρονούντα πρὸς τὴν Πίστιν.

Η ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

4. ΟΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ ΕΙΣ ΤΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΝ

Εἶναι γεγονός ὅτι καὶ ἐν Μεγάλῃ Βρετανίᾳ ὁ Ἐπίσκοπος ἀσκεῖ καὶ σήμερον ἐπὶ τῆς κοινῆς γνώμης, ἐπὶ τοῦ λαοῦ, μεγαλυτέραν ἐπίδρασιν ἀπὸ τῆν τῶν ἄλλων κληρικῶν τῆς Ἐπαρχίας του. Λόγῳ τῆς τεραστίας αὐτῶν ἐπιδράσεως, λίαν ἐνωρὶς εἰσῆλθον εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Λόρδων, ἵνα ἐκφράξουν ἐντὸς αὐτῆς τὰς ἀπόψεις των ἐπὶ σοβαρῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἐθνικῶν καὶ ἄλλων θεμάτων καὶ προβλημάτων. Οὕτως, οἱ Λόρδοι Ἐπίσκοποι ἔχουν εἰδικὰς εὐκαιρίας, θὰ ἐλεγέ τις, νὰ εἶναι ταύτοχρόνως «Ἐπίσκοποι τῆς Ἀγγλίας ὁλοκληροῦ» καὶ Ἐπίσκοποι τῆς Ἐπαρχίας των.

Λόρδοι ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ εἶναι οἱ δύο Ἀρχιεπίσκοποι καὶ οἱ Ἐπίσκοποι τοῦ Λονδίνου, Durham καὶ Winchester. Δύναται ὅμως νὰ κληθοῦν καὶ τινες ἄλλοι κατὰ τὴν τάξιν ἀρχαιότητος. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ Λόρδοι Ἐπίσκοποι δὲν ὀμιλοῦν συχνὰ ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ. Ἡ ἐπιμέλεια ὅμως μετὴν ὁποῖαν ἐκλέγουσιν τὸν χρόνον τῆς ἐπεμβάσεώς των ἐπαυξάνει τὴν προσοχὴν, μετὴν ὁποῖαν ἀκούονται οἱ λόγοι των ἐν αὐτῷ καὶ πέραν τούτου. Δύναται νὰ ἐκφράσουν τὴν γνώμην τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ ἐσωτερικῶν προβλημάτων καὶ ζητημάτων ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καὶ προκαλοῦν συζη-

τήσεις ἐπὶ θεμάτων, ἅτινα διεγείρουν τὴν Χριστιανικὴν συνείδησιν καὶ τὰ ὁποῖα, ἄλλως, θὰ ἔμενον ἀνυπεράσπιστα ἢ τελείως ἄγνωστα.

Εἰδικῶς κατὰ τὰ τελευταῖα 30 ἔτη, οἱ Λόρδοι Ἐπίσκοποι ὑπέδειξαν πολλάκις τὴν Χριστιανικὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ Χριστιανικὸν καθῆκον εἰς περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας αἱ ἀλήθειαι αὗται εἶχον παραμεληθῆ ἢ ἀγνοηθῆ.

Αἱ ἐπικριτικαὶ ὁμιλίαι τοῦ ἀειμνήστου μεγάλου φίλου τῆς Ὀρθοδοξίας Γεωργίου Bell, Ἐπισκόπου τοῦ Chichester κατὰ τὸν δεῦτερον παγκόσμιον πόλεμον, σχετικῶς πρὸς τοὺς ἀεροπορικοὺς βομβαρδισμοὺς τῶν ἀμάχων πληθυσμῶν καὶ πόλεων, ἔσχον μεγίστην ἀπήχησιν εἰς τὴν παγκόσμιον κοινὴν γνώμην καὶ προεκάλεσαν τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀγγλίας καὶ τοὺς λειτουργοὺς της.

Τέλος, οἱ Ἐπίσκοποι, ἐκφράζοντες τὴν ἐκκλησιαστικὴν σκέψιν ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ καὶ ἀλλαχοῦ, καθιστοῦν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀγγλίας ἱκανὴν νὰ ἐπιρραΐξῃ σημαντικῶς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς χώρας καὶ τοὺς ταγοὺς αὐτῆς πρὸς ἠθικὰς καὶ κατὰ τινα τρόπον εὐαγγελικὰς κατευθύνσεις. Θὰ ἦτο εὐχρὴς ἔργον εἶναι καὶ ἐν Ἑλλάδι εἰς τὸ μέλλον ἀνεθεωρεῖτο τὸ Σύν-

Καὶ ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος, διελθὼν ἅπαντα τὰ στάδια τῆς ἀπιστίας, ὁμολογεῖ πόσον δυσχερὲς ἐγχείρημα εἶναι ἡ Πίστις. Εἶναι κατάκτησις, προϋποθέτουσα κρίσεις σοβαράς, ἀμφιταλαντεύσεις, ἐσωτερικοὺς ἀγῶνας, πάσης φύσεως συγκρούσεις, ἕως ὅτου ἀποκαλυφθῆ τμηματικῶς ἡ Ἀλήθεια. Ἰδοὺ τί ἐξ ἰδίας πείρας ἐξομολογεῖται ὁ ἴδιος:

«Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, πιστεύομεν εἰς Σέ, τὸν Πατέρα, τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Διότι ἄλλως δὲν θὰ ἐλέγετο ἡ Ἀλήθεια ἐκείνη: Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐὰν δὲν ἦσυν ἡ Τριαδικὴ Θεότης. Καὶ δὲν θὰ εἶχες παραγγεῖλει, Κύριε, νὰ βαπτισθῶμεν εἰς ὄνομα, μὴ ὄν τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ μας. Δὲν θὰ εἶχομεν ἀκούσει μίαν θείαν φωνὴν νὰ μᾶς λέγῃ: "Ἀκουσον, Ἰσραὴλ, Κύριος ὁ Θεὸς σου εἶναι ὁ μόνος Κύριος", ἐὰν, καθ' ὃν χρόνον καὶ Τριάς, δὲν ἦσυν καὶ ὁ μόνος Κύριος, ὁ μόνος Θεός. Καὶ ἐὰν Σὺ, ὁ Θεὸς Πατὴρ, ἦσυν ταυτόσημος πρὸς τὸν Υἱὸν Σου, πρὸς τὸν Λόγον Σου, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ πρὸς τὴν δωρεάν Σου, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, δὲν θὰ ἀνεγινώσκομεν ἐν τῇ Γραφῇ τῆς Ἀληθείας: "Ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ" καὶ Σὺ, Υἱὲ μονογενῆς, δὲν θὰ ἔλεγες περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος: "τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὁ πέμπει ὁ Πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου" καί: "Ἀποστε-

λῶ ὑμῖν Πνεῦμα Ἅγιον ἐκ Πατρὸς". Κατευθύνων ἀπὸ καιροῦ τὰς προσπάθειάς μου κατὰ τὸν κανόνα τούτου τῆς πίστεως ὅσον ἠδυνήθη, ὅσον μοῦ ἐπέτρεψεν ἡ δύναμις, τὴν ὁποῖαν μοῦ ἔδωκες, Σέ ἀνεζήτησα. Ἡθέλησα νὰ ἴδω μετὴν εὐφροσύνης τοῦ νοῦ αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐπίστευα. Δι' αὐτὸ πολὺ ἐμελέτησα, ἀλλὰ καὶ πολὺ ὑπέφερα. Κύριε, μοναδικὴ μου ἐλπίς, εἰσάκουσόν μου μήπως ἐκ τῆς πνευματικῆς κοπῶσεώς μου ἀποκάμω εἰς σημεῖον, ὥστε νὰ μὴ θελήσω πλέον νὰ Σέ ἀναζητήσω. Ἰκάνωσέ με πάντοτε νὰ Σέ ἀναζητῶ με ζέσειν. Σὺ, δός μου τὴν δύναμιν νὰ Σέ ἀναζητῶ. Σὺ, ὁ ὁποῖος με ἔκαμες νὰ Σέ εὔρω, καὶ ὁ ὁποῖος μοῦ ἔδωκες τὴν ἐλπίδα νὰ Σέ εὔρισκω ὄλονεν καὶ περισσότερον. Ἐνώπιόν Σου ἐκδιπλοῦται ταύτοχρόνως ἡ δύναμις μου καὶ ἡ ἀσθένειά μου. Φύλαξε τὴν δύναμίν μου. Θεράπευσον τὴν ἀδυναμίαν μου. Ἐνώπιόν Σου διαπιστώνω τὰς ἐπιστημονικὰς μου γνώσεις καὶ τὴν ἄγνοιάν μου. Ἐκεῖ ὅπου μοῦ ἠνοιξες, δέξου με ὅταν θελήσω νὰ εἰσελθῶ. Ἐκεῖ ὅπου μοῦ ἔκλεισες, ἄνοιξέ μου ὅταν ἔλθω νὰ κτυπήσω. Σὺ δύνασαι νὰ με ἰκανώσης, ὥστε νὰ σὲ ἐνθυμούμαι, νὰ Σέ ἐννοῶ, νὰ Σ' ἀγαπῶ. Αὔξησε ἐντὸς μου αὐτὰ τὰ τρία δῶρα μέχρις ὅτου ἐξ ὁλοκληροῦ με μεταμορφώσης!»⁴.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Καλαβρίας ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

4. Ἱεροῦ Αὐγουστίνου, De Trinitate XV, 51.

ταγμα αὐτῆς, ὥστε νὰ προβλέπεται καὶ ἡ διὰ τινος μικροῦ ἀριθμοῦ ἀριστίνδην ἀνιπροσώπευσις τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Κοινοβουλίῳ ὑπὸ Ἐπισκόπων ἢ καὶ ἄλλων προσοντούχων Κληρικῶν ἐκ τε τοῦ ἀγάμου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐγγάμου ἐφημεριακοῦ Κλήρου.

5. ΟΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΑΥΤΩΝ

Ἐν τῷ προλόγῳ τῆς ἀκολουθίας τῆς Χειροτονίας τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἀναγινώσκουμεν τὰ ἀκόλουθα:

«Πᾶσι φανερόν ὑπάρχει, τοῖς μετ' ἐπιμελείας ἀναγινώσκουσι τὰς Θείας Γραφάς καὶ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, ὅτι ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων ὑφίσταντο οἱ βαθμοὶ οὗτοι τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ Λειτουργῶν, ἧτοι Ἐπισκόπων, Πρεσβυτέρων καὶ Διακόνων. Ἄτινα ἀξιώματα μετὰ τοιοῦτου σεβασμοῦ πάντοτε ἐτιμῶντο, ὥστε μηδὲνα τολμᾶν ἰδίᾳ ἐξουσίαν οἰανδήποτε αὐτῶν ἀσκεῖν, εἰ μὴ πρότερον ἐκλήθη καὶ ἐδοκιμάσθη καὶ ἐξητάσθη, καὶ ἐγνώσθη ἔχων τὰ ἀναγκαῖα εἰς ταῦτα προσόντα· προσέτι δέ, εἰ μὴ δι' εὐχῆς δημοσίας, μετ' ἐπιθέσεως χειρῶν, παρὰ νομίμου ἐξουσίας ἐνεκρίθη καὶ δεκτὸς ἐπὶ ταῦτα ἐγένετο. Δι' ὃ καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως οἱ βαθμοὶ οὗτοι συνεχίζονται καὶ εὐλαβῶς ἐν χρήσει διατελῶσι, τιμῶμενοι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας, οὐδεὶς ὀφείλει λογισθῆναι ἢ ἐκκληθῆναι ὡς νόμιμος Ἐπίσκοπος, πρεσβύτερος ἢ διάκονος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας, οὐδ' ἐπιτρέπεται τινὶ ἀσκεῖν τινὰ τῶν προειρημένων λειτουργιῶν, ἐὰν μὴ κληθῆ, δοκιμασθῆ, ἐξετασθῆ καὶ εἰς ταύτην δεκτὸς γένηται κατὰ τὸν ὡδε ἀκολουθοῦντα τύπον, ἐκτὸς μόνον τῶν ἤδη πρόφην τὴν δι' ἐπισκόπων καθιέρωσιν ἢ χειροτονίαν δεξαμένων».

Οὕτω λοιπὸν ὁ Ἐπίσκοπος καθίσταται ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ του ὁ γενικὸς τιτουλάριος, ὡς ἀναφέρεται εἰς τινὰ κείμενα, καὶ ὁ πνευματικὸς πατήρ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ αὐτῆς. Οὗτος εἶναι ἡ μόνη Χειροτονικὴ ἀρχὴ ἐντὸς τῆς Ἐπισκοπῆς καὶ αὐτὸς μόνος καθορίζει ποιοὶ θὰ ἀποτελέσουν τὸν ἐφημεριακὸν κλήρον τῆς Ἐπισκοπῆς του, ὡς καὶ τὸ περιβάλλον τῶν ἄλλων συνεργατῶν του. Ἄν καὶ δὲν ἐξουσιάζει οὗτος ὅλων τῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῆς Ἐπισκοπῆς του, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἐν τούτοις δύναται νὰ ἀρνηθῆ δι' ἀποχρῶντας λόγους τὴν τοποθέτησιν ἐνὸς ἐφημερίου, ἔστω καὶ ἐὰν ἡ γνώμη τῆς λεγομένης «Προστασίας» ἢ «Πατρωνείας» εἶναι ἀντίθετος πρὸς τοῦτο.

Οἱ ἐφημέριοι καὶ οἱ βοηθοὶ αὐτῶν ἱερεῖς καὶ γενικῶς ὅλοι οἱ κληρικοὶ τῆς Ἐπαρχίας του λειτουργοῦν κατόπιν ἀδείας του καὶ ὀρκίζονται ὑποταγὴν εἰς αὐτόν. Ἔχει τὸ δικαίωμα ἐνδελεχοῦς ἐρεύνης τῶν ἐνοριῶν καὶ ἐνδιαφέρεται πάντοτε διὰ τὴν πειθαρχίαν τοῦ κλήρου καὶ τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τοῦ Βιβλίου τῶν Κοινῶν Προσευχῶν. Ἡ δικαιοδοσία του αὐτὴ καλεῖται καὶ «συνήθης» ἢ ὁμολή, διὰ τοῦτο εἰς τὸ Βιβλίον τῶν Κοινῶν Προσευχῶν καὶ ἀλλαχοῦ ὀνομάζεται «Ὁ συνήθης».

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὁ Ἐπίσκοπος ἐνεργεῖ ποιμαντικὰς περιοδείας εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἐπαρχίαν του. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἀναπέλλονται αἱ

περιοδεῖαι τῶν Ἀρχidiaκόνων. Ἐπειδὴ αἱ ἐπισκέψεις αὐταὶ ἀπαιτοῦν χρόνον πολὺν, διὰ τοῦτο ἐτοιμάζει οὗτος λεπτομερῆς ἐρωτηματολόγιον, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται «ἄρθρα ἐπιθεωρήσεως» καὶ τὸ ὁποῖον ἀποστέλλεται εἰς τοὺς ἐφημερίους, μετὰ τὴν παράκλησιν, ὅπως ἀπαντήσουν εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις, αἵτινες δὲν ἐπιτρέπουν γενικὰς ἢ ἀνακριβεῖς ἀπαντήσεις, καλύπτουν δὲ ὅλην τὴν δρᾶσιν τῆς ἐνορίας. Π.χ. πόσαι λειτουργίαι τελοῦνται, πότε, ποῦ καὶ ποῖος τὰς τελεῖ, ποῖον τὸ ἐπίπεδον τοῦ θείου κηρύγματος, ἐπισκέψεις τοῦ ἱερέως κατ' οἶκον, εἰς νοσοκομεῖα, εἰς εὐαγγῆ ἰδρύματα, ποῖος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκκλησιαζομένων, ποῖα πρόσωπα δεικνύουν περισσοτέραν δρᾶσιν ἐντὸς τῆς ἐνορίας, ποῖα τὰ οἰκονομικὰ τῆς ἐνορίας, εἰς ποῖαν κατάστασιν εὐρίσκειται ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία κλπ. Αἱ ἀπαντήσεις ὅλων τῶν ἐνοριῶν δίδουν εἰς αὐτὸν μίαν λεπτομερῆ εἰκόνα τῆς καταστάσεως τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ. Οὗτος θὰ ἐτοιμάσῃ ἐν συνεχείᾳ τὰς ὁδηγίας καὶ συμβουλὰς του πρὸς τὰς διαφόρους ἐνορίας, οἱ δὲ ἱερεῖς ὀφείλου νὰ ὑπακούσουν εἰς τὰς ὑποδείξεις αὐτοῦ ἐπὶ ποινῇ πειθαρχικῶν κυρώσεων.

Ἐπίσης, θὰ δημοσιεύσῃ ταύτας εἰς βιβλίον, τὸ ὁποῖον θὰ ἀποστείλῃ εἰς ὅλους τοὺς ἐνδιαφερομένους. Μετὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Πάσχα καλεῖ τοὺς νεοεκλεγέντας Ἐπιτρόπους καὶ συζητεῖ μετ' αὐτῶν τὰ προβλήματα τῆς ἐνορίας, ὡς ταῦτα παρουσιάσθησαν εἰς τὸ ἐρωτηματολόγιον... Προεδρεύει τῶν συνάξεων τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου καὶ τῇ συγκαταθέσει αὐτοῦ δύναται νὰ συντάξῃ κανονισμοὺς, οἱ ὁποῖοι καθίστανται ὑποχρεωτικοὶ εἰς πάντας καὶ ἀφορῶσιν εἰς τὴν καλύτεραν συμμόρφωσιν πρὸς τὸ βιβλίον τῆς Κοινῆς Προσευχῆς, τὴν προσοχὴν πρὸς τὰ διδάγματα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν πειθαρχίαν ἐντὸς αὐτῆς.

Παρέχει τὸ Χρῆσμα (Confirmation) εἰς τοὺς παῖδας καὶ ἐγκαθιστᾷ προσωπικῶς ἢ διὰ τοῦ Ἀρχidiaκόνου του τοὺς νέους ἱερατικούς προϋσταμένους ἢ ἐφημερίους.

Ἡ ἐκλογή τῶν Ἐπισκόπων γίνεται κατ' εὐθεῖαν ὑπὸ τοῦ Στέμματος ἢ καλύτερον ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ συμμετοχὴ τοῦ Στέμματος εἰς τὸν διορισμὸν τῶν Ἐπισκόπων βεβαιοῦται διὰ τῆς δηλώσεως τοῦ Πάπα Κλήμεντος τοῦ βου (1342-52).

«Ἐὰν ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας ἐπιθυμῇ νὰ διορίσῃ ἕναν νέον ὡς Ἐπίσκοπον δύναται νὰ τὸ πράξῃ». Πράγματι, πρὸ τῆς Νορμανδικῆς ἐποχῆς, οἱ Ἐπίσκοποι συχνάκις διωρίζοντο ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ ἐτηροῦντο αἱ διατυπώσεις τῆς ἐκλογῆς ὑπὸ τοῦ κληρικοσυμβουλίου τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ.

Παρὰ τὴν μακρὰν φιλοεικίαν μεταξύ Βασιλέως καὶ Πάπα ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ὁ Βασιλεὺς ὑπερίσχυσε καὶ κατὰ τὴν μεταρρυθμίσιν τὸ δικαίωμά του τοῦτο ἐνομιμοποιήθη καὶ κατέστη πλέον παράδοσις τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Chichester Γεώργιος Bell εἰς τὴν βιογραφίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Randal Davidson, περιγράφει λεπτομερῶς τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς τῶν Ἐπισκόπων. (Ὁξφόρδη 1935, Τόμος II, σελὶς 1236-8).

Ὁ Δόκτωρ Garbett εἰς τὸ πρόσφατον βιβλίον του «Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Κράτος ἐν Ἀγγλίᾳ» ἐπιβεβαιώνει, ὅτι ὁ τρόπος αὐτὸς ἐξακολουθεῖ νὰ ἰσχύη καὶ σήμερα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας. Ὁ τρόπος οὗτος ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Χηρευσάσης θέσεώς τινος, ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Χώρας συνεννοεῖται μετὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας ἢ καὶ μετὰ τοῦ Ὑόρκης, ἐὰν ἡ χηρεύουσα ἐπισκοπὴ ἀνήκῃ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν του. Κατόπιν τῆς ἐπικοινωνίας ταύτης, τρία ἢ καὶ περισσότερα ὀνόματα ὑποψηφίων τίθενται ἐνώπιον τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ὅστις δύναται ὡσαύτως νὰ προτείνῃ ὑποψηφίους. Εἰς ἀμφοτέρως τὰς περιπτώσεις οἱ Ἀρχιεπίσκοποι θέτουν ὑπ' ὄψιν τοῦ Πρωθυπουργοῦ τὰς ἀπόψεις των, κατόπιν βεβαίως ἐξουχιστικῆς καὶ εὐσυνειδήτου ἐρεύνης. Ὁ Πρωθυπουργὸς ἀφ' ἑτέρου ἔχει εἰδικὸν Γραφεῖον, τὸ ὁποῖον τοῦ παρέχει πᾶσαν δυνατὴν πληροφορίαν ὡς πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐπισκοπῆς καὶ τὰ προσόντα τῶν προταθέντων. Ἐν Ἀγγλίᾳ πιστεύεται ὅτι οὐδέποτε ὁ Πρωθυπουργὸς ἐνεργεῖ ἀντιθέτως πρὸς τὰς συμβουλὰς τῶν Ἀρχιεπισκόπων. Εἶναι ἀληθές ὅτι καὶ τὰ Ἀνάκτορα λαμβάνουν ἐνεργὸν μέρος κατὰ τὴν ὡς ἄνω διαδικασίαν καὶ τηροῦνται ἐνήμερα ὑπὸ τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Χώρας.

Ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ, ὅτι ὁ Βασιλεὺς δύναται νὰ προβῇ εἰς ἐρευναν ἀνεξάρτητον καὶ ἐλευθέραν προκειμένου περὶ τῆς ἐκλογῆς οἰουδήποτε προσώπου καὶ ὅτι οἱ πρωθυπουργοὶ, ἀνεξαρτήτως τῆς προσωπικῆς αὐτῶν γνώμης ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, ἐνεργοῦν συμβουλευόμενοι καὶ πρόσωπα ἔχοντα γνώμην αὐθεντικὴν ἐν τῇ Κεντρικῇ τῆς Ἐκκλησίας διοικήσει, πιθανῶς δὲ καὶ ἄλλα.

Ὅτε ἦτο πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας, ὁ Λούδ Τζώρτζ ἔγραψεν ἐπισήμως ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας Randall Davidson, εἰς τὴν ὁποίαν, μετὰ τῶν ἄλλων, ἔγραψεν: «Ὡς γνωρίζετε, κατὰ ἀμετάτρεπτον συνήθειάν μου, ἀφ' ἧς ἐγενόμην πρωθυπουργός, ζητῶ τὴν ὑμετέραν γνώμην, ἣν πάνυ εὐγενῶς προσφέρετέ μοι ἐφ' ὄλων τῶν σπουδαίων ἐκκλησιαστικῶν διορισμῶν. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἐκλογὰς ἐπισκόπων, προβαίνω, ὡς γνωρίζετε, εἰς συστάσεις παρὰ τῷ Βασιλεῖ μόνον ἀφοῦ ἐπιμελῶς ἀκούσω τὴν ὑμετέραν γνώμην προκειμένου δὲ περὶ πληρώσεως θέσεων ἐν ταῖς Β. Ἐπαρχίαις, ἀφοῦ ἀκούσω πάντως καὶ τὴν γνώμην τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ὑόρκης. Γνωρίζετε ἐπίσης, ὅτι ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ διορισμοῦ εἰς τὰς ἀνωτάτας τῆς Ἐκκλησίας θέσεις, ζητῶ καὶ τὴν γνώμην ἐξεχόντων λαϊκῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν, ἀντιπροσωπεύοντων πάσας τὰς ἀποχρώσεις» (21 Φεβρουαρίου 1920—Βλέπε χρονικὸν τῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Καντουαρίας, Ἀπρίλιος 1920, σελίς 241-42).

Τέλος, ἡ τελικὴ ἀπόφασις λαμβάνεται κατόπιν τῆς πλέον ἐξαντλητικῆς ἐρεύνης ὑπ' ἀμφοτέρων, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κράτους.

Μετὰ τὴν ἀπόφασιν, τὰ Ἀνάκτορα ἀποστέλλουν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν προϊστάμενον τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ χηρεύοντος θρόνου καὶ τὸ κληρικοσυμβούλιον αὐτοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ διορισθέντος ἤδη Ἐπισκόπου καὶ καλοῦνται οὗτοι

ὅπως ἐκλέξουν αὐτόν!!! Οὕτω, διὰ τῆς ψήφου τοῦ Προϊσταμένου τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ καὶ τινων «Κανονικῶν» 8-10 τὸν ἀριθμὸν (Canons: κανονικοί, οἵτινες ἀντιστοιχοῦν περίπου πρὸς τοὺς ἡμετέρους Ἀρχιμανδρίτας) ἐκλέγεται ὁ νέος Ἐπίσκοπος τῆς Ἐπαρχίας.

Τελευταία ἐγγύησις ἐναντίον ἐνὸς ἀναξίου διορισμοῦ παρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὅστις δύναται ν' ἀρνηθῇ νὰ χειροτονήσῃ τὸν διορισθέντα καὶ τυπικῶς ἐκλεγέντα ὑπὸ τοῦ Κληρικοσυμβουλίου Ἐπίσκοπον. Παράδειγμα ἀποτελεσματικῆς διαμαρτυρίας κατὰ ὑποψηφίου τοῦ Στέμματος παρέχει ἡμῖν ἡ ἐκλογὴ Ἐπισκόπου γενομένη τὸ ἔτος 1734. Τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας ἀσθενοῦς ὄντος, ἔπεσεν ὁ κλῆρος εἰς τὸν Ἐπίσκοπον Λονδίνου Τζίπσον νὰ χειροτονήσῃ Ἐπίσκοπον εἰς κενωθεῖσαν Ἐπισκοπὴν. Ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Χώρας εἶχεν ἀποφασίσει νὰ προτείνῃ τὸν δόκτορα Rand I διὰ τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ Gloucester, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ περιοδικὸν «Gentleman's Magazine». Ὁ Ἐπίσκοπος ὅμως τοῦ Λονδίνου εἰδοποίησε τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, ὅτι ἀρνεῖται νὰ χειροτονήσῃ τὸν ὑποψήφιόν του. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο νὰ μὴ ἐκλεγῇ ὁ Rand I ἐπίσκοπος τοῦ Gloucester (Βλέπε G. Bell, A brief Sketch of the Church of England-London 1930, σελ. 80-81).

Ὁ νέος Ἐπίσκοπος, μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Κληρικοσυμβουλίου ἐκλογὴν του καὶ τὴν ἀναγγελίαν αὐτῆς εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ αὐτοῦ ἀντιπροσώπου, δίδει πρὸς τῆς χειροτονίας του τὴν λεγομένην «Διαβεβαίωσιν», ὁπότε, ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης, καθίσταται ὁ κυρίαρχος Ἐπίσκοπος τῆς «λαχούσης» αὐτῇ Ἐπαρχίας. Μετὰ τὴν «διαβεβαίωσιν», ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἐπὶ τῇ βάσει βασιλικοῦ διατάγματος, προβαίνει, μετὰ δύο τοῦλάχιστον ἐπισκόπων, εἰς τὴν χειροτονίαν τοῦ ἐψηφισμένου. Ἐν συνεχείᾳ καὶ ἀφοῦ δηλώσῃ ὑποταγὴν εἰς τὸν ἄνακτα, ἐνθρονίζεται, ἐν πάσῃ μεγαλοπρεπείᾳ, εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ.

Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐπισκόπων δὲν εἶναι, ὡς ἀντιλαμβάνεται ὁ ἀναγνώστης, ἀντιπροσωπευτικὸν καὶ εἰς τὴν βᾶσιν του δημοκρατικόν, διὰ τοῦτο προκαλεῖ εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας σοβαρὰς ἀντιδράσεις, αἵτινες ἐσχάτως ἤρχισαν νὰ γίνωνται ἐντονοὶ καὶ ἐμφανεῖς. Ὑπάρχουν πολλοὶ οἱ ὁποῖοι ὑποδεικνύουν τὴν μεταρρυθμίσει αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπὶ εὐρυτέρας κληρικῆς καὶ λαϊκῆς βᾶσεως ἀντιπροσωπευσίν του. Ἡ ἐκλογὴ ὑπὸ τοῦ Προϊσταμένου τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ Κληρικοσυμβουλίου αὐτοῦ θεωρεῖται σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ μᾶλλον ἀστεία καὶ φαιδρά, παρὰ σοβαρὰ ὑπόθεσις. Οἱ ἀντιτιθέμενοι πρὸς τὸ σύστημα τοῦτο θέτουν τὰ ἐξῆς σοβαρὰ ἐρωτήματα:

α) Τί θὰ συμβῇ ἐὰν εἰς τινὰ περίπτωσιν τὸ κληρικοσυμβούλιον ἀρνηθῇ νὰ ἐκλέξῃ τὸν ὑπὸ τοῦ Στέμματος διορισθέντα;

β) Τί θὰ ἐπακολουθήσῃ ἐὰν οἱ Ἀρχιεπίσκοποι δὲν συμφωνήσουν μετὰ τοῦ πρωθυπουργοῦ ἢ καὶ τοῦ Στέμματος;

γ) Ποῖαι θὰ εἶναι αἱ ἐξελίξεις, ὅταν ὁ Ἀρχιεπί-

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΟΔΗΜΟΙ

Θά πρέπει να τὸ ὁμολογήσωμεν. Ἡ Ἐκκλησία δὲν συνέλαβε τὸ πρόβλημα τοῦτο, ὡς ὄφειλε, καὶ δὲν ἀντελήφθη τὴν εὐθύνην τῆς. Ἀφῆκε τὴν Πολιτείαν μόνην νὰ προσφέρῃ κατὰ τὸ ἐνὸν λύσιν εἰς τὰ βιολογικὰ καὶ οἰκονομικὰ προβλήματα τῶν ὑπηκόων τῆς, οἱ ὅποιοι ὅμως εἶναι συγχρόνως καὶ πιστοὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ δευτέρα παρεθεώρησε, δυστυχῶς, τὰ πρὸς τὰ πρῶτα ἐκεῖνα ἀναποσπάστως συνδεδόμενα καὶ δι' αὐτῶν προκληθέντα καὶ καθημερινῶς προκαλούμενα «ψυχολογικὰ καὶ πνευματικὰ» τοῦ μετανάστου προβλήματα.

Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἡ εὐθύνη, τόσον τῆς Ἐκκλησίας ὅσον καὶ τῆς Πολιτείας, προβάλλει σοβαρὰ. Μάλιστα τῆς πρώτης σοβαρώτερα ἢ τῆς δευτέρας.

Ὁ μετανάστης δὲν εἶναι μία μονὰς καθ' ἑαυτὴν ὑφισταμένη καὶ ἀνεξάρτητος, ἀλλὰ μονὰς «ψυχοσωματική», ἀνεπανάληπτος καθ' ἑαυτὴν, τελοῦσα ὅμως παντοῦ καὶ πάντοτε, ὅπου ζῆ καὶ κινεῖται, ἐν ἀπολύτῳ ἐξαρτήσῃ καὶ συναφεῖα πρὸς τὸ σύνολον, εἰς τὸ ὅποιον καὶ ἀνήκει ὀργανικῶς, ὡς ἄνθρωπος, ὡς «ζῶον κοινωνικόν». Αὐτὴ του δέ, ἀκριβῶς, ἡ ἐξάρτησις καὶ συνάφεια ἐδημιούργησεν ἐν αὐτῷ καὶ περὶ αὐτὸν ὅλους ἰδιάζοντα πρὸς τὴν ψυχοσωματικὴν του σύνθεσιν κόσμον «ψυχολογικόν», συνιστάμενον καὶ ἀπαρτιζόμενον ἐξ ὅλων ἐκείνων τῶν στοιχείων, τῶν συντελεστικῶν εἰς τὴν σύστασιν καὶ δημιουργίαν μιᾶς «ἀτμοσφαιρας συνθηκῶν», ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐγεννήθη, ἔζησεν, ἠνδρώθη καὶ ζῆ καὶ κινεῖται.

Εἶναι ὁ μετανάστης ἄνθρωπος. Αὐτό, ἀκριβῶς, τὸ ὅποιον πολλοὶ λησμονοῦν ἢ δὲν λαμβάνουν σοβαρῶς ὑπ' ὄψει καὶ δὲν ὑπολογίζουσι ἀρκούντως. Εἶναι προσωπικότης, φέρουσα «δυνάμει» ὅλας ἐκείνας τὰς ιδιότητες καὶ ἰκανότητες, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀναμένουν παρὰ μόνον τοὺς παράγοντας καὶ τὰς προϋποθέσεις ταύτας ἢ ἐκείνας, διὰ νὰ ἀναπτύξουν αὐτόν, εἴτε εἰς ὠφέλιμον διὰ τὴν κοινωνίαν κῦτταρον, εἴτε εἰς πάσχοντα ὄργανισμὸν, ἀναλόγως καὶ τῆς ἥς ἤθελε τύχει σημασίας καὶ προσοχῆς ὑφ' ὅλων τῶν ἐπεφορτισμένων μετὰ τὴν φροντίδα καὶ μέριμνα αὐτοῦ.

Τὸ διαβατήριον διὰ τοῦ ὁποίου ἐφοδιάζεται δὲν ἀντιπροσωπεύει τὸν ἀριθμὸν μιᾶς ἀψύχου μηχανῆς, ἢ ὁποία παράγεται μετὰ σκοπὸν τὴν ἐξαγωγήν, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον, αὐτὴν ταύτην τὴν προσωπικότητα τοῦ μετανάστου. Εἶναι, λοιπόν, καὶ παραμένει ὁ μετανάστης, ὡς εἶπομεν, ὄντοτης «ψυχοσωματικῆς». Εἶναι, ἂν θέλωμεν νὰ κινήσωμεν μέσα εἰς τὰ πλαίσια τῆς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ «ἐλάχιστος ἀδελφός μας», ὅστις, σὺν τῷ ποτηρίῳ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος, οὐτινος εἶναι ἄξιος, ἀξιοὶ καὶ ἀπαιτεῖ ἀπὸ ἡμᾶς νὰ τὸν ἴδωμεν ὅπως τὸν ἑαυτόν μας, ἢ μὴ σβεσθῆ ἐν αὐτῷ τὸ πνεῦμα τῆς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ.

Κλιματολογικὰ συνθήκαι, ἦθη καὶ ἔθιμα, θρησκευτικὰ βιώματα συνειδητὰ ἢ ἀσυνειδητὰ, παραδόσεις, ἢ περὶ οἰκογενείας ἀντίληψις, ἢ περὶ πατρίδος ἔννοια, ἢ

σκοπος ἀρνηθῆ τὴν χειροτονίαν τοῦ διορισθέντος ὑπὸ τοῦ Στέμματος καὶ «ἐκλεγέντος» ὑπὸ τοῦ κληρικοσυμβουλίου;

Λόγω τῶν ἐρωτημάτων τούτων, ὡς καὶ προσφάτου περιπτώσεως ἀστόχου διορισμοῦ ὑπὸ τοῦ Στέμματος Προϊσταμένου Καθεδρικοῦ Ναοῦ (τοῦ Ναοῦ τοῦ Guildford), ἐδημιουργήθη μεγάλη ἀνησυχία, ἡ ὁποία ἠνάγκασεν τοὺς Ἀρχιεπισκόπους, ὅπως συστήσουν τὸ 1961 εἰδικὴν ἐπιτροπὴν διὰ τὴν ἀναθεώρησιν ὅλων αὐτῶν τῶν ζητημάτων καὶ τὴν ὑποβολὴν σχετικῶν προτάσεων. Αἱ προτάσεις, τὰς ὁποίας υπέβαλεν ἡ Ἐπιτροπὴ, περιλαμβάνουν ἐγγυήσεις αἱ ὁποῖαι θὰ διασώσουν τὴν συνταγματικὴν ἀρχὴν τοῦ διορισμοῦ, θὰ στερεώσουν τὴν παράδοσιν τῆς συναλληλίας καὶ συνεννοήσεως καὶ θὰ μεταρρυθμίσουν τὴν μέθοδον τῆς ἐκλογῆς. Ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, ἡ νέα διαδικασία ἔχει ὡς ἑξῆς:

α) Ἡ προσωπικὴ εὐθύνη τοῦ πρωθυπουργοῦ νὰ ἐνημερώσῃ τὸν Βασιλέα καὶ ἡ εὐθύνη τῶν Ἀρχιεπισκόπων νὰ συμβουλευθῶσιν τὸν πρωθυπουργὸν παραμένουσιν ὡς ἔχουν σήμερον.

β) Συγκροτεῖται μόνιμος μικρὰ συμβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ ἐξ Ἐπισκόπων, ἐφημερίων καὶ λαϊκῶν, ἡ ὁποία θὰ συμβουλεύῃ τοὺς Ἀρχιεπισκόπους καὶ θὰ προτείνῃ εἰς αὐτοὺς πρόσωπα πρὸς ἐκλογὴν. Εἰς τὴν ἐπιτροπὴν αὐτὴν θὰ προστίθενται καὶ τινες ἀντιπρόσωποι τῆς ἐκάστοτε χηρευούσης Ἐπισκοπῆς.

γ) Ἡ ἐκλογὴ ὑπὸ τοῦ κληρικοσυμβουλίου τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ παραμένει, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι εἴρυνεται ὁ κύκλος τῆς ἐκλογῆς, δηλαδὴ καθίσταται ὄντως ἐκλογὴ, διὰ τῆς προτάσεως ὑπὸ τοῦ Στέμματος πέντε ἢ δέκα ὑποψηφίων, ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ἐκλέγεται ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἐπαρχίας.

Αἱ προτάσεις αὗται συζητοῦνται ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας καὶ θὰ συζητῶνται ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀκόμη, καθ' ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ εἶναι δύσκολον νὰ ἀπαλλαγῆ τις τῆς «παραδόσεως». Δέον νὰ σημειωθῆ, ὅτι ὑπάρχουν τινὲς ὑποστηρίζοντες τὸ κρατοῦν καθεστὸς τῆς ἐκλογῆς, διατεινόμενοι ὅτι «μία μεγαλοφυΐα σπανίως ἐκλέγεται διὰ δημοκρατικῆς ἐκλογῆς» (Ἀρχιδιακόνου Α. Mayfield μνημ. ἔργ. σελ. 38).

Τέλος, θὰ πρέπει νὰ σημειωθῆ ἐνταῦθα, ὅτι προκειμένου περὶ ἐκλογῆς Χωρεπισκόπου, ὁ κυρίαρχος Ἐπίσκοπος προτείνει δύο ὑποψηφίους, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ Στέμμα ἐκλέγει ἓνα.

Εἰς ὅτι ἀφορᾷ τοὺς μισθοὺς τῶν Ἐπισκόπων, οὗτοι κυμαίνονται ὡς ἑξῆς: Ἐπίσκοπος Λονδίνου 5.500 Λίραι ἐτησίως, Ἐπίσκοπος Durham 4.500 Λίραι κατ' ἔτος, Ἐπίσκοπος Winchester 3.500 Λίραι κατ' ἔτος καὶ ὅλων τῶν ἄλλων ἐπισκόπων 3.000 Λίραι κατ' ἔτος ἢ 252 χιλιάδας Ἑλληνικὰς δραχμάς, ἐκτὸς βεβαίως τῆς δωρεᾶν κατοικίας αὐτῶν κλπ. (Βλέπε Partners in Ministry κλπ. σελ. 71).

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Ἡγίας ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

περὶ τῆς ἐργασίας θεώρησις καὶ γνώμη, ἡ μόρφωσις, κοινωνικὴ καὶ ἄλλη καί, καθόλου εἰπεῖν, αἱ πρὸς τὸν ἔσω καὶ ἔξω κόσμον ἀντιδράσεις του συνιστοῦν ἕνα ὅλως ἰδιόζοντα «κόσμον ψυχολογικῆς ὑφῆς», πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ μετανάστης, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀφήσῃ τὸ πᾶτριον ἔδαφος καὶ νὰ πορευθῆ εἰς ἀναζήτησιν θετῆς πατρίδος, ὅπου θὰ τύχῃ καλυτέρας ἴσως μοίρας ὑπὸ τὸν ἥλιον—καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ τοῦ ἀρνηθῆ τὸ δικαίωμα τῆς ἀναζητήσεως ἄλλοῦ καλυτέρων ὄρων ζωῆς, «τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς», ὅσον καὶ ἂν παρουσιάζεται τοῦτο ἀσύμφορον καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως ἀνωμαλία κοινωνικὴ χαρακτηρισίζεται—εὐρίσκειται ἐν συνεχείᾳ ἀλληλοσυγκρούσει συναισθημάτων, τὰ ὁποῖα καὶ καθῆκον καὶ ὑποχρέωσιν ἔχομεν νὰ ἐκτιμήσωμεν καὶ σεβασθῶμεν καὶ πέραν τούτου νὰ ἀναλύσωμεν ἀνθρωπολογικῶς ὑπὸ τὸ πρῖσμα οὐχὶ μιᾶς ἀπλῆς ἐπιστημονικῆς ἐξετάσεως καὶ μελέτης, ἀλλὰ ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῆς «ἐν Χριστῷ τελειώσεως» καὶ ἐκείνου, τοῦ μετανάστου, καὶ ἡμῶν. Ὡς ἐκ τούτου, τὰ «ψυχολογικὰ προβλήματα», τὰ ὁποῖα προκύπτουν διὰ τὸν μετανάστην, δέον νὰ τὰ ἐξετάσωμεν καὶ παρακολουθήσωμεν ὑπὸ μίαν τριπλῆν θεώρησιν, ἀποδίδοντες εἰς ἐκάστην τούτων τὴν ἀναλογοῦσαν αὐτῇ σημασίαν καὶ βαρύτητα, διὰ νὰ ἔχωμεν ὠλοκληρωμένην τὴν φροντίδα μας εἰς τὸ πεδῖον καὶ τὸν τομέα τοῦτον τῆς «κοινωνικῆς Διακονίας» τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ τομεῖς οὗτοι εἶναι:

A) Προετοιμασία καὶ προπαρασκευὴ τοῦ μετανάστου.

B) Παρακολούθησις καὶ μετανάστευσις μαζί του.

Γ) Ἐπιστροφὴ, παλιννόστησις καὶ ἐπανατοποθέτησις αὐτοῦ.

A). Προετοιμασία καὶ προπαρασκευή. — Ἡ Πολιτεία ἔλαβε καὶ λαμβάνει ὅλα τὰ ἀπαραίτητα μέτρα, διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὸν μετανάστην ὅλα ὅσα ἀπὸ πλευρᾶς διατυπώσεων καὶ ταξιδίου εἶναι ἀπαραίτητα, ἥτοι ἰατρικὴν ἐξετάσιν, διαβατήριον, συμβόλαιον ἐργασίας, ἐξασφάλισιν διαμονῆς εἰς τὸν τόπον τοῦ προορισμοῦ του κ.τ.τ. Οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ὁμολογίαν—ἡσυχολήθη μὲ τὴν «ψυχολογικὴν» προπαρασκευὴν καὶ προετοιμασίαν, ὥστε νὰ φθάνωμεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἔχωμεν ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων ἡμερῶν, τὸ ἀργότερον ἑβδομάδων, τοιαύτας περιπτώσεις ἀπογοητεύσεων καὶ ψυχικῶν κλονισμῶν πολλῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, οἵτινες διεψεύσθησαν εἰς τὰς φανταστικὰς ἐλπίδας καὶ τὰς ὑπ' αὐτῶν περιγραφὰς τῆς «γῆς τῆς ἐπαγγελίας», μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀσθένειαν τῆς «νοσταλγίας» καὶ τὴν ἐπιστροφὴν μὲ τραῦμα ψυχικόν. Δὲν νομίζω δὲ ὅτι εἶναι περιττὸν νὰ τονίσω ἐνταῦθα καὶ τὸν τρόπον τῆς μεταφορᾶς τῶν ἀποδήμων, οἵτινες δὲν ἐταξίδευσαν, ἀλλ' «ἐφορτώνοντο» κυριολεκτικῶς εἰς τὰ πλοῖα, ἐν εἶδει «ζῶντος ἐμπορεύματος», ὡς τόσοι καὶ τόσοι παθόντες ἐμαρτύρησαν. Καὶ συνεπῶς πρώτη ἀπαγογήτευσις αὐτῶν τοῦτο τὸ ταξίδιον τῆς ἀποδημίας.

Οὐδεμία, ἔστω καὶ στοιχειώδης, σύστασις περὶ τῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἃς ἐπρόκειτο νὰ ζήσῃ καὶ ἐργασθῆ. Ἄρκουμαι εἰς ἀφήγησιν μετανάστου μας, ὅστις ἀφιχθεὶς εἰς

τὴν περιφέρειαν, ὅπου πρότερον ἐπὶ ἐννέα καὶ ἡμισυ συναπτὰ ἔτη διηκόνουν τὴν Ἐκκλησίαν τῶν ἀποδήμων, τὴν Φραγκφούρτην, καὶ εὐρεθεὶς πρὸ ἐντελῶς ἄλλης καταστάσεως, ξένης πρὸς ὅσα ἐφαντάζετο, διεμαρτυρήθη ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐργασθῆ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας. Ὄταν δὲ ἡ διεύθυνσις τοῦ ἐργοστασίου μὲ ἐκάλεσε νὰ βοηθήσω εἰς τὴν διευθέτησιν καὶ ἐξομάλυνσιν τῆς προκυψάσης παρεξηγήσεως, ἥτις ἐδημιουργήθη ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν «προετοιμασίας καὶ προπαρασκευῆς», καὶ ἠρώτησα τὸν μετανάστην μας, πῶς ὑπέγραψε τότε τὸ συμβόλαιον ἐργασίας, ἀφοῦ εἶδεν ὑπὸ ποίας συνθήκας ἤρχετο νὰ ἐργασθῆ, ἐκείνος μοῦ ἔδωκε τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν: «Πάτερ μου, μήπως προφθαίει κανεὶς νὰ διαβάσῃ καλὰ-καλὰ τί γράφει τὸ συμβόλαιον καὶ νὰ ζητήσῃ ἐξηγήσεις! Ἄν δὲ τολμήσῃς κάτι τέτοιο, θὰ πάρῃς τὴν ἀπάντησιν: Θέλεις νὰ ὑπογράψῃς ἢ δὲν θέλεις; Ὁ ἄλλος περιμένει καὶ παρακαλεῖ ἂν δὲν θέλῃς ἐσύ. Καὶ ἐπειδὴ ἔχομεν ἀνάγκην, κατ' ἀνάγκην ὑπογράφωμεν...». Θὰ ἡδυνάμην πλείστας ὅσας ἀναλόγους περιπτώσεις καὶ ἄλλα πολλὰ νὰ ἀναφέρω, τὰ ὁποῖα ἄλλως τε δὲν ἔπαυσα νὰ τονίζω εἰς τοὺς ὑπευθύνους, ἀλλὰ καὶ εἰς φίλους σχέσιν ἔχοντας καὶ ἀσχολουμένους μὲ τὸ ὅλον τῶν ἀποδήμων θέμα.

Ἐπομένως, λοιπόν, καὶ καθῆκον πρώτιστον τῆς Ἐκκλησίας, τολμῶ νὰ εἶπω, πρώτιστον καὶ περισσότερον ἢ τῆς Πολιτείας, εἶναι ἡ σκέψις κατ' ἀρχὴν τοῦ πῶς θὰ ὀργανώσῃ αὕτη ὑπηρεσίαν προετοιμασίας καὶ προπαρασκευῆς τοῦ μετανάστου. Καὶ ὄχι μόνον προπαρασκευῆς καὶ προετοιμασίας, ἀλλ' ἔτι περισσότερον καὶ πέραν τούτου, ὅλως εἰδικὴν ὑπηρεσίαν, τῆς ὁποίας μέριμνα καὶ φροντίς ἄσκνος θὰ εἶναι ὁ μετανάστης εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις. Καὶ πρὸ τῆς μεταναστεύσεως καὶ κατὰ τὴν μετανάστευσιν καὶ μετ' αὐτῆν. Δέον νὰ συσκεφθῆ ἡ Ἐκκλησία, τίνι τρόπῳ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ καταρτίσῃ ὁμάδα ἐμπειρῶν καὶ ἐπαϊόντων κληρικῶν-θεολόγων, θεολόγων λαϊκῶν, ψυχολόγων, νομικῶν, ἱατρῶν καὶ κοινωνιολόγων, οἵτινες ἀπὸ κοινοῦ κατ' ἀρχὴν θὰ προσέφερον ἕκαστος τὴν ἰδίαν πείραν ἐπὶ τοῦ φλέγοντος θέματος τῆς μεταναστεύσεως καὶ εἶτα, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν κληρικοῦ, γνώστου τόσοσιν τῶν ἐνταῦθα συνθηκῶν καὶ περιστάσεων, ὑφ' ἃς ζοῦν οἱ ἀδελφοί μας, ὅσον καὶ τῶν συνθηκῶν καὶ καταστάσεων, ὑφ' ἃς καλοῦνται νὰ ζήσουν καὶ ἐργασθῶν εἰς τὸν τόπον πρὸς ὃν κατευθύνονται, νὰ χωρήσῃ εἰς τὸ ἔργον τῆς. Αἱ γνώσεις δ' αὐταὶ τοῦ κληρικοῦ δέον νὰ ὄσιν ἐμπειρικαὶ καὶ οὐχὶ θεωρητικά, οὕτως ὥστε καὶ ἡ ἄλλως πως κτηθεῖσα τῶν ἄλλων ἐμπειρία νὰ δύναται νὰ ἀξιοποιηθῆ ἐπὶ τὸ λυσιτελέστερον καὶ αἱ καθόλου παρατηρήσεις, αἵτινες ἤθελον χρησιμοποιηθῆ ὡς γνώμων μιᾶς κεντρικῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις θὰ ἀναλάβῃ τὴν συστηματικὴν, ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατόν καὶ ἐπιτρεπτόν, διαφώτισιν τοῦ μετανάστου κατ' ἀρχὴν διὰ διαλέξεων, εἶτα δὲ καὶ διὰ φυλλαδίων, προβολῶν ταινιῶν καὶ ἄλλων ἐποπτικῶν μέσων, ὥστε ὁ μετανάστης νὰ ἔχῃ ἰδέαν τινὰ τῆς νέας καταστάσεως καὶ τῶν νέων συνθηκῶν, ὑφ' ἃς καλεῖται νὰ ζήσῃ, ἀφοῦ ἀπεφάσισε μακρὰν τῆς πατρίδος μας νὰ ἀναζητήσῃ πόρους ζωῆς δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς οἰκείους του.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΚΟΝΤΟΜΕΡΚΟΣ

Προστάμενος τοῦ Καθ.δρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν

ΕΚΑΤΟΝ ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ

ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ

(1782-1867)

II. ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΝ

Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν, Κράτος καὶ Ἐκκλησία ἀναλαμβάνουν μίαν προσπάθειαν ἀναδιοργανώσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Συνιστᾶται Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸν Μητροπολίτην Πετρούπολεως Ἀμβρόσιον, τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Θεοφύλακτον, τὸν Ὑπουργὸν (καὶ πρῶην ἱεροσπουδαστὴν) Μιχ. Σπεράνσκυ, τὸν πρίγκηπα Ἀλέξανδρον Γκολιτζίη κ. ἄ., ἡ ὁποία ἀνέλαβε νὰ συντάξῃ νέα καταστατικά διὰ τὰ Μικρὰ καὶ Μεγὰλα Σεμινάρια καὶ διὰ τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Ἀκαδημίας. Πρῶτῃ ἐξ ὧν ἀναδιοργανώθη ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου Νέφσκυ εἰς Πετρούπολιν, διὰ νὰ καταστή ἡ πρότυπον καὶ διὰ τὰς ἄλλας Ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐζήτει κατὰλληλα πρόσωπα διὰ νὰ ἐπανδρώσῃ τὴν Ἀκαδημίαν. Ἐκ τῶν πρῶτων ἐζήτησαν τὸν Φιλάρετον Ντρόζντοφ. Ὁ Μητροπολίτης Πλάτων μὲ βαρεῖαν καρδίαν συγκατετέθη νὰ τοὺς ἀποστείλῃ τὸν προστατευόμενόν του. Ὁ Φιλάρετος ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Μόσχαν περὶ τὰ τέλη τοῦ 1808.

Εἰς τὴν Πετρούπολιν, πρωτεύουσαν τότε τοῦ Κράτους, ὁ Φιλάρετος—καθαρὸς αὐτὸς Μοσχοβίτης—δὲν αἰσθάνεται καὶ τόσῃ ἄνεσιν. Ὑποχρεωμένος νὰ διδάσκη πολλὰ μαθήματα, μερικὰ τῶν ὁποίων λόγῳ μὴ ἐδικευσεως τὸν ἐκούραζαν· νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν συμπεριφορὰν διακονῶν σπουδαστῶν· νὰ κηρύττῃ εἰς συναθροίσεις ἀποτελουμένας ἀπὸ Ἱεράρχας καὶ ἀνωτάτους κρατικούς λειτουργούς· νὰ εἶναι εἰς συχὴν ἐπικοινωνίαν μὲ τοὺς γραφειοκράτας κ.λ.π. Καταλαβαίνομεν τὴν δυσφορίαν τοῦ φίλου αὐτοῦ τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς μελέτης¹⁸.

Ὁ Μητροπολίτης Μόσχας ἦτο ἀπαρηγόρητος διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ προστατευομένου του. Παρακαλεῖ τὴν Σύνοδον («νὰ τοῦ ἀποδώσῃ τὸν Φιλάρετον, διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὰ γηρατειὰ του»). Καὶ εἰς ἄλλους παρεπονεῖτο. «Δὲν μοῦ στέλνουν τὸν Φιλάρετον, αὐτὸ δὲν εἶναι τίμιον»¹⁹.

Ἡ Ἀνωτάτῃ ὅμως Ἐκκλησιαστικῇ Ἀρχῇ κρίνει διαφορετικά: Ἐχει ἀνάγκην τοῦ νεαροῦ θεολόγου. Τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα τοῦ 1809 χειροτονεῖται ἱερεὺς. Ἀπὸ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἀναβαίνει ταχέως τὴν ἱεραρχικὴν κλίμακα: Τὴν 11ην Ἰουλίου 1811 ὀνομάζεται ἐπίτιμος ἀρχιεπίσκοπος, τὴν 22αν Μαρτίου 1812 διορίζεται Πρύτανις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Πετρούπολεως, τὴν 4ην Ἰουνίου καθίσταται Ἀρχιεπίσκοπος

τῆς τῆς Μονῆς Ἰούριεφ, μὲ ἐπισκοπικὰ δικαιώματα καὶ τὸ 1814 ἀνακηρύσσεται «Διδάκτωρ τῆς Θεολογίας». Αἱ διακρίσεις καὶ οἱ ἔπαινοι τὸν κατακλύζουν! ²¹.

Αἱ περιφημοὶ ὀμιλίες τοῦ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ἀποσοῦν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν συμπάθειαν ἀνωτάτων κρατικῶν λειτουργῶν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν μελῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας. Τὸν ἐκτιμᾷ πολὺ ὁ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, πρίγκηψ Ἀλέξανδρος Γκολιτζίη, ἄνθρωπος τοῦ στενοῦ περιβάλλοντος τοῦ Τσάρου Ἀλεξάνδρου Α'. Χάρις εἰς τὴν γνωριμίαν καὶ εὐνοίαν αὐτὴν ὁ Φιλάρετος καθίσταται μίαν ἀπὸ τὰς πλέον διακεκριμένας προσωπικότητας τῆς Πρωτεύουσας.

Δὲν ἀφίνεται ὅμως νὰ παρασυρῆ ἀπὸ τὰς ἐπιτυχίας καὶ τὰς τιμὰς τοῦ κόσμου τούτου. Ἐπιδίδεται μὲ ὅλην τὴν ψυχὴν του εἰς τὴν ἐργασίαν. Εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀκαδημίαν διδάσκει Ἑρμηνευτικὴν, Βιβλικὴν καὶ Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν, Χριστιανικὴν Ἀρχαιολογίαν, Κανονικὸν Δίκαιον καὶ ἕνα κλάδον τῆς Δογματικῆς²¹. Τελεῖ καθημερινῶς τὰς ἱεράς Ἀκολουθίας, μελετᾷ ἐντατικῶς καὶ προετοιμάζει μὲ ἐπιμέλειαν τὰς παραδόσεις του, καταπιάνεται μὲ ὅλα τὰ προβλήματα τῶν ἱεροσπουδαστῶν. Ὡς Πρύτανις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας καὶ ὑπεύθυνος διὰ τὴν λειτουργίαν ὧν τῶν Σεμιναρίων τῆς περιοχῆς Πετρούπολεως, ἐπισκέπτεται συχνὰ τὰ Ἰδρύματα αὐτά, διὰ νὰ ἐλέγξῃ τὴν σχολικὴν καὶ οἰκονομικὴν ζωὴν των. Ὡς μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς ἀναλαμβάνει συχνὰ νὰ συντάξῃ τὰ ἀναλυτικὰ προγράμματα καὶ τὰ ἐγχειρίδια τῆς διδασκαλίας ὕλης διαφόρων θεολογικῶν μαθημάτων. Φροντίζει κυρίως διὰ τὴν ἐπακριβῆ τήρησιν τῶν ἀρχῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Μεταρρυθμίσεως, τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρῶτων ἐμπνευστῶν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς, καὶ ἕως τὸ τέλος τῆς μακρᾶς ἐπισκοπικῆς του σταδιοδρομίας, ἀφοσιούται κυρίως εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν θεολόγων καὶ τοῦ κλήρου. Εἰς αὐτὸν ὀφείλει ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία τὸν τύπον τῶν ἱερέων, τῶν λεγομένων «Φιλάρετικῶν»: σοβαροί, ταπεινοί, ἀφωσιωμένοι—μία γενεὰ ὀλόκληρος, ἄνευ προηγούμενου, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 19ου αἰῶνος. Παράδειγμα τέλειον ὁ ἴδιος, ἐζήτει ἀπὸ τοὺς μαθητὰς του ὀλοκληρωτικὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὴν ἱεραποστολὴν καὶ τὴν προσευχὴν²².

(Συνεχίζεται)

ΣΟΛΩΝ Γ. ΝΙΝΙΚΑΣ

18) Cyprien Kern: "Ενθ' ἄνωτ. σ. 141.

19) Σ. Πονομάρεφ: "Ενθ' ἄνωτ. σ. 521.

20) Μητροπολίτου Φιλάρετου: Ἐπιστολαὶ πρὸς τοὺς γονεῖς, σ. 150, 151, 159 κ.λ.π.

21) Martin Jugie: "Ενθ' ἄνωτ. σ. 1377.

22) Cyprien Kern: "Ενθ' ἄνωτ. σ. 142.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Τὸ ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως αἴτημα.

Ἡ ἀπὸ 18ης μέχρι 25ης Ἰανουαρίου διοργανώσις εἰς ὅλην τὴν Χριστιανικὴν Οἰκουμένην εἰδικῶν δεήσεων ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως συγκινεῖ ἰδιαιτέρως τοὺς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς, ἐρχομένους καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐν ταῖς λατρευτικαῖς συνάξεσιν αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως ταύτης.

Ἀλλά, ὡς τὸ ἐπαναλήβωμεν ἅπαξ ἔτι τὸ παγχριστιανικὸν τοῦτο αἴτημα τότε μόνον θὰ γίνῃ πραγματικότης, ὅταν συμφώνως πρὸς τὰς ἀνέκαθεν γινόμενας διακηρύξεις τῶν ἐκπροσώπων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν βασίσωμεν τὴν ὅλην προσπάθειαν ἐπὶ τῶν δογμάτων καὶ τῆς διδασκαλίας καὶ ἐν γένει ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ τῶν παραδόσεων τῆς ἡνωμένης καὶ ἀδιαίρετου Ἐκκλησίας τῶν ὀκτῶ πρώτων αἰώνων καὶ τῶν ἑπτὰ Οἰκουμεικῶν Συνόδων.

Ἡμέρα τῶν «Χανσενικῶν».

Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἡμέρας τῶν «Χανσενικῶν», ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερώνυμος διὰ ποιμαντορικῆς του ἐγκυκλίου ἐκάλεσε τὸ ποίμνιον νὰ ἀποβάλῃ προκαταλήψεις αἰώνων ἐν σχέσει πρὸς τὴν δαμασθεῖσαν ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης νόσον, ἥτις κατὰ τὸ παρελθὸν ἀπετέλει ἀληθῆ ἐφιδάτην. Ὁ Μακαριώτατος συγκεκριμένως προτρέπει πάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις νὰ συμπεριφέρονται μὲ ἀγάπην καὶ φυσιολογικῶς πρὸς τοὺς χανσενικούς.

Οἷτοι «δὲν εἶναι πλέον οἱ ἀπόκληροι τῆς ζωῆς καὶ ἀπόβλητοι κοινωνικοὶ («παράιαι»), πού ζοῦν εἰς τὸ περιθώριον τῆς κοινωνίας μακρὰν τῶν ὕψων ἀνθρώπων. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ ἐπάγγελμα τῶν καὶ τὴν θέσιν των εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ ὅπως ἄλλοτε νὰ ἐγκλεισθῶνται ἰσοβίως εἰς τὰ λεπροκομεία. Τὰ νέα φάρμακα τοὺς δίδουν τὴν δυνατότητα νὰ ζήσουν ἔξω ἀπὸ τὰ ἰδρύματα πού περιθάλλουν τοὺς ἀσθενεῖς αὐτοὺς ἀδελφούς μας καὶ νὰ ἐπικοινωνοῦν ἐλευθέρως, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ φόβος νὰ μεταδώσουν τὴν ἀσθένειάν των εἰς τοὺς ἄλλους».

Ὅθεν πάντες δεόν νὰ συντελέσουν, ὥστε νὰ ἀνοίγουν ἀφόβως εἰς αὐτοὺς αἱ πύλαι τῆς ἐπαγγελματικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς.

Ἐπίδρασις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡ εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος διοργανωθείσα («Ἐκθεσις μοντέρνας εἰκονογραφίας»), εἰς τὴν ὁποίαν προεβλήθησαν ἔγχρωμοι ἐπὶ ξύλου φορηταὶ εἰκόνες τοῦ ἐπιφανοῦς ρωμαιοκαθολικοῦ ἀστριακοῦ καλλιτέχνου Anton Wolleneck ἐνεποίησε ζωηρὰν ἐντύπωσιν διὰ τὸ ὅτι ἡ εἰκονογραφία τῆς Δύσεως

ἐμφανίζει καὶ δείγματα ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῶν δεσμῶν τῆς φυσιοκρατικῆς καὶ νατουραλιστικῆς νοοτροπίας καὶ ἐπιστροφῆς εἰς τὴν χρῆσιν τῶν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἀνατολὴν οἰκείων αἰσθητικῶν κατηγοριῶν.

Τὰ ἔργα τοῦ Wolleneck, ἔχοντα κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἰδίου ἄμεσον τὴν ἐπίδρασιν τῆς ὀρθοδόξου εἰκονογραφίας, διακρίνονται διὰ τὸν πνευματικόν, συμβολικόν καὶ ἀναγωγικόν των χαρακτήρα, ὡς καὶ διὰ τὴν χρῆσιν θεμάτων, χρωματικῶν τόνων καὶ μορφολογίας, ἅτινα οὐδεμίαν ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὴν καλλιτεχνικὴν παράδοσιν τῆς Δύσεως, ἀντιθέτως μαρτυροῦν προσπάθειαν πρὸς μίμησιν τῶν ἐκλεκτῶν εἰκονογραφικῶν προτύπων τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολῆς.

Καταλλήλως καθοδηγούμενοι.

Λίαν αἰσθητὴ εἰς τοὺς κύκλους τῶν ἐν Ἀθήναις φοιτητῶν καὶ σπουδαστῶν εἶναι ἡ δρασις τῆς ὁμάδος φοιτητῶν καὶ φοιτητριῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, οἵτινες ἐπισκέπτονται καὶ ἐνισχύουν τοὺς ἀσθενεῖς φοιτητὰς πασῶν τῶν Σχολῶν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν λοιπῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ὁμὰς διενήργησε κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἑκατοντάδας ἐπισκέψεων πρὸς σπουδαστὰς, νοσηλευομένους εἰς πάντα τὰ νοσηλευτικὰ ἰδρύματα τῶν Ἀθηνῶν. Εἰς πάντας τοὺς ἀσθενεῖς τούτους προσεφέρθησαν ὑπὸ τῶν ἐπισκεψαμένων αὐτοὺς συναδελφῶν των δῶρα καὶ ἐπεδαφιλευθῆ θεομὴ συμπαράστασις καὶ εὐκρινῆς συναδελφικῆ ἀγάπη. Ἡ δαπάνη διὰ τὴν ὅλην δρασίαν τῆς Ὀμάδος ἐκαλύφθη ἐκ τοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Αἱ ἐκδηλώσεις αὗται, λίαν εὐχαρίστως παρακολουθούμεναι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ μετὰ πολλῆς ἱκανοποιήσεως σημειούμεναι, μαρτυροῦν, ὅτι οἱ φοιτητὰ καὶ σπουδασταὶ μας, καταλλήλως καθοδηγούμενοι, δύνανται ἄριστα νὰ ἀσκῶνται εἰς τὸν τομέα τῆς κοινωνικῆς διακονίας καὶ νὰ προετοιμάζων ἐαυτοὺς οὐ μόνον δι' ἐν ἐπάγγελμα, ἀλλὰ καὶ διὰ μίαν εὐρύτεραν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀποστολὴν καὶ ἀνακαινιστικὴν ἐργασίαν.

Δίκαιαι ποιναί.

Ἡ Ἐκκλησία ἐκφράζει τὴν βαθειὰν ἱκανοποίησιν της, διότι, ὡς ἀνεγράφη εἰς τὸν Τύπον, τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια ἤρξαντο ἐπιβάλλοντα ποινὰς εἰς πωλοῦντας καὶ κυκλοφοροῦντας ἄσεμνα ἀντικείμενα καὶ προσβάλλοντα δι' αὐτῶν τὴν δημοσίαν αἰδῶ καὶ τὸ κοινὸν αἰσθημα. Οὕτω, προσφάτως ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπέρριψε προσφυγὴν τιμωρηθέντων ὑπὸ τοῦ Ἐφετείου καὶ ἰσχυριζομένων, ὅτι τὰ πωλούμενα ὑπ'

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Ιερά Σύνοδος

'Η 'Ιερά Σύνοδος κατά την συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 14 'Ιανουαρίου ἔ. ἔτους, λαβούσα γνώσιν τῆς εὐγενοῦς χειρονομίας τοῦ συνταξιούχου τοῦ δημοσίου κ. Σωτηρίου Χατζάλα, καταθέσαντος ὑπὲρ ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ τοῦ Σωτήρος ὁλόκληρον τὸ ποσὸν τοῦ «ἐφ' ἅπαξ» αὐτοῦ, ἀπεφάσισεν ὅπως δι' ἐγγράφου Αὐτῆς ἔκφραση εἰς αὐτὸν τὰ συγχαρητήρια, τὰς εὐχαριστίας καὶ τὰς εὐχὰς τῆς.

'Ιερά 'Αρχιεπισκοπὴ 'Αθηνῶν

'Ο Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. 'Ιερώνυμος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 8ης μέχρι τῆς 20ῆς 'Ιανουαρίου ἔ. ἔτους:

'Επέλεσε τὴν 19 'Ιανουαρίου τὴν θείαν Λειτουργίαν εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν 'Αγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ.

— Τὴν 13 'Ιανουαρίου 'Αγιασμὸν εἰς τὸ νέον κτίριον τῶν Κεντρικῶν 'Υπηρεσιῶν τοῦ 'Υπουργείου Γεωργίας.

Ἡ ὑλόγησε τὴν 19 'Ιανουαρίου τὸν γάμον τροφίμου τοῦ Καλλερείου 'Ορφανοτροφείου.

Προήδευσε τὴν 10 'Ιανουαρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Οἴκου Τυφλῶν Καλλιθέας.

— Τὴν 14 'Ιανουαρίου τῆς 'Επιτροπῆς Συντάξεως τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ ΟΔΕΠ.

— Τὴν 17 'Ιανουαρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΕΠ.

— Τὴν 20 'Ιανουαρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ TAKE καὶ τῆς συσκέψεως τῆς 'Επιτροπῆς Συντάξεως τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ ΟΔΕΠ.

Παρεκάθησε τὴν 11 'Ιανουαρίου εἰς συνεστίασιν τῆς 'Ενώσεως Σιφνίων.

— Τὴν 19 'Ιανουαρίου εἰς τὸ παρατεθὲν γεῦμα εἰς τὸν 'Αντιληπτικὸν Σταθμὸν 'Αθηνῶν.

Παρέστη τὴν 16 'Ιανουαρίου εἰς διάλεξιν τοῦ Προέδρου τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου 'Αθηνῶν κ. 'Αγγελῆ ἐπὶ τῇ 60ῇ ἐπετελίῳ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του.

— Τὴν 17 'Ιανουαρίου εἰς δεξίωσιν τῆς 'Αμερικανικῆς Πρεσβείας, ἐπὶ τῇ ἐπικειμένη ἀναχωρήσει τοῦ πρεσβευτοῦ κ. Τάλμποτ.

— Τὴν 19 'Ιανουαρίου εἰς τὴν παράστασιν τοῦ θεατρικοῦ ἔργου «Θυσία» τοῦ P. Claudel καὶ τῇ 20ῇ τοῦ ἔργου «Μέρες δίχως τέλος» τοῦ 'Ο Νήλ, τῆς 'Εταιρείας Χριστιανικοῦ Θεάτρου.

'Επεσκέφθη τὴν 18 'Ιανουαρίου τὰ 'Ορφανοτροφεία Βουλαγιένης καὶ «Σπίτι τῆς Στοργῆς», τῇ δὲ 20ῇ τὸ Καλλερείον 'Ορφανοτροφείου.

'Εδέχθη τὴν 8 'Ιανουαρίου τὸν νέον ἀρχηγὸν τοῦ Γ.Ε.Σ., ἀντιστράτηγον κ. Τσοῦμπαν.

— Τὴν 9 'Ιανουαρίου τοὺς πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτας 'Ηλίαν Μαστρογιαννόπουλον καὶ 'Αγαθόνικον Φιλιππότην.

αὐτῶν εἶδη ἦσαν δῆθεν («καλλιτεχνικὰ ἀντικείμενα, τὰ ὅποια δὲν ἤμποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ἄσημα»).

*'Εξ ἀφορμῆς τοῦ γεγονότος τούτου, ἡ 'Εκκλησία εὐχεται, ἵνα μελετηθῇ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων καὶ ἐν-
ροθῇ τρόπος συστηματικῆς διώξεως τῶν ἀσυνειδή-
των ἐκείνων, οἵτινες πωλοῦν εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν
τὰ παντὸς εἶδους καταστρεπτικὰ πνευματικὰ δηλη-
τήρια καὶ τὴν παντὸς εἶδους πνευματικὴν καθαριδί-
ην.*

— Τὴν 10 'Ιανουαρίου τὸν καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτην κ. Παντελεήμονα Ροδόπουλον, τὸν νέον ἀρχηγὸν Γ.Ε.Ν. ἀντιναύαρχον κ. Μαργαρίτην καὶ τὴν κ. 'Ι. Σταμάτη.

— Τὴν 11 'Ιανουαρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Εἰρηνοπόλεως κ. Νικόδημον, τὸν Διοικητὴν τῆς ΑΣΔΕΝ ἀντιστράτηγον κ. Κεφάλαν, τὸν πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτην Τιμόθεον Κουτομέρον, τὸν σμήναρχον κ. Δρακοντο δῆ, τὸν πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτην Θεόδωρον Νανκυαμα τῆς Οὐγκάντα καὶ τὴν δίδα Ν. 'Αγάθου.

— Τὴν 13 'Ιανουαρίου τὸν καθηγητὴν Πανεπιστημίου καὶ Γενικὸν Διευθυντὴν τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου καὶ τὸν Νομάρχην 'Αττικῆς κ. Βλαχογιάννην.

— Τὴν 14 'Ιανουαρίου τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Παραμυθίας κ. Παῦλον, τὸν Νομάρχην Κυκλάδων κ. Πολυμερόπουλον καὶ τὸν ὑποπτέραρχον κ. Κουτολέφαν.

— Τὴν 16 'Ιανουαρίου τοὺς πρεσβευτὰς τῆς 'Ιταλίας κ. Conti, τοῦ 'Ισραήλ κ. Garog καὶ τῶν Η.Π.Α. κ. Τάμποτ.

— Τὴν 17 'Ιανουαρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Νέας Πελαγονίας κ. Νικόλαον καὶ Καλῆς 'Ελπίδος κ. Παῦλον, τὴν πρόεδρον τοῦ 'Αμερικανικοῦ Κολλεγίου Θηλέων κ. Μ. Στιούαρτ, ἐπιτροπὴν κατοίκων Δραπετσῶνος μετὰ τοῦ κ. Δημάρχου, τὸν πρόεδρον τοῦ 'Ελληνικοῦ 'Ερυθροῦ Σταυροῦ κ. Γεωργακόπουλον μετὰ τῶν μελῶν τοῦ Δ.Σ., τὸν γενικὸν γραμματέα 'Αθλητισμοῦ κ. 'Ασλανίδην, τὸν κ. 'Ελευθεριάδη καὶ τὸν κ. Κολοκοτρώνην.

— Τὴν 20 'Ιανουαρίου τὸν ἐκπαιδευτικὸν σύμβουλον κ. Κων. Κούρκουλαν.

'Ενώπιον τοῦ Μακαριωτάτου 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. 'Ιερώνυμου, ἐγένετο ἡ τελετὴ διαβεβαιώσεως τῶν δύο νέων Βοηθῶν 'Επισκόπων Εὐρίπου κ. Βασιλείου καὶ 'Αχελῶου κ. Εὐθυμίου, ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων των.

— Ἦρξαντο πραγματοποιοῦμαι αἱ μηνιαῖαι συνάξεις τῶν 'Εφημερίων τῆς 'Ι. 'Αρχιεπισκοπῆς κατὰ 'Αρχιεπισκοπικὰς Περιφερείας.

— Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους 1968 ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν 'Ι. 'Αρχιεπισκοπὴν 4020 ἐν συνόλῳ αἰτήσεις ἀποπειρας συμφιλώσεως δίοσταμένων συζύγων. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν προσπαθειῶν τοῦ Γραφείου Ποιμαντικῆς τῆς Οἰκογενείας εἶναι τὰ ἀκόλουθα: 112 ζεύγη συνεφιλώθησαν καὶ ἀπεφάσισαν τοῦ λοιποῦ νὰ ζήσουν ἐν ἀγάπῃ. 540 ζεύγη ἐδέχθησαν κατόπιν ἐπιστήμης προσπαθειῶν νὰ ἀναβάλουν τὴν ὑποβολὴν ἀγωγῆς διαζυγίου καὶ ὑπεσχέθησαν, ὅτι θὰ συνεχίσουν τὰς προσπάθειας των διὰ τὴν ἐπιτυχίαν ὀριστικῆς συμφιλώσεως. Τὰ περισσότερα ἐξ αὐτῶν τῶν ζευγῶν δυστυχῶς ἐπροχώρησαν εἰς τὴν ὑποβολὴν ἀγωγῶν καὶ εἰς τὴν ἐκδίκασιν αὐτῶν, χωρὶς νὰ ἐπανεέλθουν εἰς τὴν 'Αρχιεπισκοπὴν. 1283 αἰτήσεις διεβιβάσθησαν εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον μετὰ τὴν σημείωσιν, ὅτι ἡ προσπάθεια τοῦ συμβιβασμοῦ δὲν ἔσχε τὸ ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα.

— Κατόπι ἀποφάσεως τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς 'Ι. 'Αρχιεπισκοπῆς, ἐνεκρίθη ἡ σύστασις 9 'Ερανικῶν 'Επιτροπῶν πρὸς ἀνέγερσιν ἢ ἀποπεράτωσιν 'Ιερῶν Ναῶν.

— Κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Ν. 'Ετους διενεμήθησαν ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου καὶ τῶν 'Ενοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων τῆς 'Ι. 'Αρχιεπισκοπῆς εἰς 10.000 ἀπόρους οἰκογενείας διατακτικὰ ἀξίας 2.000.000 δραχμῶν.

Ποιμαντορικὴ 'Εργασία

Εἰς τὴν ποιμαντορικὴν του ἐγκύκλιον πρὸς τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαὸν τῆς 'Ιεράς 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν, ἡ ὅποια ἀνεγνώσθη ἀντὶ κηρύγματος εἰς ἀπαντας τοὺς ἰ. νοοὺς τῆς 'Αρ-

χιεπισκοπῆς τὴν 19 Ἰανουαρίου ἔ. ἔτους, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἰερώνυμος τονίζει μεταξύ ἄλλων τὰ ἑξῆς:

«Ἡ σημερινὴ Κυριακὴ εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ποὺ ἐξακολουθοῦμεν ἀκόμη νὰ χαρακτηρίζωμεν ὡς «λεπτρούς». Αἱ θεωρητικαὶ ἐκδηλώσεις ἀγάπης καὶ ψυχικῆς συμπαροστάσεως πρὸς τοὺς πάσχοντας αὐτοὺς ἀδελφούς μας δὲν εἶναι ἀρκεταί. Κατὰ τὴν σημερινὴν Κυριακὴν, τὴν ἡμέραν τῶν Χανσενικῶν, ὅσοι ἀκούομεν αὐτὴν τὴν στιγμήν αὐτοὺς τοὺς λόγους, πρέπει πρῶτοι ἡμεῖς νὰ νικῶμεν τὸν φόβον τῆς λέπρας καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ φροντίσωμεν νὰ διαφορώσωμεν τὸν ἑαυτῶν καὶ νὰ πείσωμεν τοὺς ἀμφιβάλλοντας, ὅτι σήμερον τὰ φάρμακα «ἃ ἔκτισε Κύριος» ἔχουν κυριολεκτικὰ κατατροπώσει τὸν ἄλλοτε τρομερὸν καὶ ἀκαταμάχητον βράκιλλον τῆς ἀσθενείας αὐτῆς. Πρέπει νὰ πεισθῶμεν πρῶτοι ἡμεῖς καὶ νὰ πείσωμεν καὶ τοὺς ἄλλους, ὅτι οἱ ἀποθεραπευθέντες λεπροὶ εἶναι ἀκίνδυνοι δι' ὅλους μας καὶ δύνανται νὰ γίνωσι καὶ πάλιν χρήσιμοι εἰς τὴν κοινωνίαν. Πρέπει νὰ τοὺς ἀνοίξωμεν ἀφόβως τὴν θύραν τῆς ἐπαγγελματικῆς ζωῆς. Νὰ τοὺς χρησιμοποιήσωμεν εἰς τὰς ἐργασίας μας, ὅπως χρησιμοποιοῦμεν κάθε ἄλλον συνάνθρωπόν μας. Νὰ τοὺς κατατάξωμεν πλεόν εἰς τὴν τιμητικὴν φάλαγγα τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς κοινωνίας μας καὶ τοῦ ἔθνους μας. Θὰ εἶναι ἡ στάσις μας αὐτῇ, ἀγαπητοί μου, μία προσφορὰ ἀγάπης πρὸς δοκιμασθέντας ἀδελφούς μας, ἀλλὰ καὶ ἐκδήλωσις «πίστεως δι' ἀγάπης ἐνεργομένης» πρὸς Ἐκείνον, ὁ Ὅποιος ἐνηγκαλίσθη μὲ ἀπειρον στοργὴν ὅλους τοὺς πάσχοντας καὶ δέχεται τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐκδηλουμένην ἀγάπην μας ὡς προσωπικὴν πρὸς Ἐκείνον προσφορὰν, ἀφοῦ εἶπεν, ὅτι «ἐφόσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. ΚΕ', 40)».

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ὁ Μακαριώτατος ἐγευματίσεν μετὰ τῶν Χανσενικῶν εἰς τὸν Ἀντιλεπρικὸν Σταθμὸν Ἀθηνῶν.

Ἱερὰ Μητρόπολις Νικαίας

Ἀπὸ 1ης μέχρι 8ης Δεκεμβρίου 1968 εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Νικαίας ἐπραγματοποιήθησαν ἐκδηλώσεις μετὰ τὸν τίτλον «Ἐβδομάς Εὐαγγελίου». Ἡ ἑναρξίς τῶν ἐκδηλώσεων ἔγινε μετὰ θείαν Λειτουργίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνεγνώσθη εἰς ὅλους τοὺς Ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως εἰδικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Νικαίας κ. Γεωργίου περὶ τῆς ἀξίας καὶ ὠφελιμότητος τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐν συνεχείᾳ, εἰς τὴν αἴθουσαν Ποντίων ἐδόθη διάλεξις ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Μάρκου Σιώτη μετὰ θέμα: «Τὸ Εὐαγγέλιον, δύναμις ἀναπλαστικὴ τοῦ κόσμου». Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς «Ἐβδομάδος Εὐαγγελίου» ἐγένοντο ὀμίλια ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, τοὺς ἱεροὺς Ναοὺς, εἰς τοὺς Κύκλους Προνοίας καὶ Ἀγιογραφικῆς μελέτης. Ἐπίσης, διενεμήθη εἰς τὸν λαὸν εἰδικὸν πολυχρῶμον καὶ εἰκονογραφημένον φυλλάδιον. Τὴν 8ην Δεκεμβρίου, ἐπὶ τῇ λήξει τῆς «Ἐβδομάδος Εὐαγγελίου», ἐδόθη εἰδικὴ συναυλία ὑπὸ τῆς Παιδικῆς Χορωδίας τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Νικαίας εἰς τὴν Ποντιακὴν Στέγην. Κατὰ τὴν ἑβδομάδα αὐτὴν ἐπωλήθησαν πλεόν τῶν 3000 ἀντιτύπων τῆς Καινῆς Διαθήκης.

— Τὴν Κυριακὴν, 15 Δεκεμβρίου 1968, εἰς τὴν αἴθουσαν Ἐγυρδὶρ Πισσιδίας ἔγινεν ἡ συγκέντρωσις τῶν πρώτων πυρηνῶν τῆς Ἐνώσεως Γυνέων ἢ «Ἁγία Οἰκογένεια» ἐξ ὅλης τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Νικαίας. Ἡ Ἐνωσις αὐτὴ ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν ἠθικὴν καὶ ὕλικὴν ἐνίσχυσιν τῶν οικογενειῶν.

— Τὸ Ἡμερολόγιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικαίας τοῦ ἔτους 1969 εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὴν Οἰκογένειαν. Τοῦτο εἶναι πλουσιῶς εἰκονογραφημένον καὶ περιέχει ἐκλεκτὰ κείμενα, ἀναφερόμενα εἰς τὸ θέμα αὐτό.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Κατὰ τὰς συνεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῆς 3, 10 καὶ 17 Δεκεμβρίου 1968, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἀνεγνώσθησαν γράμματα, τηλεγραφήματα καὶ ἐκθέσεις:

1) Τοῦ Μακ. Πατριάρχου Βουλγαρίας κ. Κυρίλλου ἐπὶ τῆς ζητηθείσης ἀποστολῆς ἐκ Βουλγαρίας τριῶν μοναχῶν

πρὸς ἐγκαταβίωσιν εἰς τὴν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει Ἱερὰν Μονὴν Ζωγράφου.

2) Τοῦ Σεβ. Ἐπισκόπου τῶν ἐν Ἑλβετίᾳ παλαιοκαθολικῶν Δρὸς Οὐρς Κιούρου περὶ τῶν ἐπισκέψεων αὐτοῦ πρὸς τὰς Ἐκκλησίας Βουλγαρίας καὶ Σερβίας καὶ τῶν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῇ διεξαχθεῖσάν θεολογικῶν συνομιλιῶν.

3) Τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρου περὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς οὐγγλικανικῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν προπαρασκευὴν τοῦ διαλόγου μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας.

4) Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλαδελφείας κ. Ἰακώβου, Πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας, περὶ τῆς γενομένης συμφιλώσεως τῶν ἐν Αὐστραλίᾳ Ὀρθοδόξων Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων.

5) Τῆς ἐν Πάτμῳ Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου περὶ ἐγκρίσεως τοῦ ἐν σχεδίῳ ὑποβληθέντος νέου Καταστατοῦ αὐτῆς.

6) Τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανοῦ, εὐχαριστοῦντος διὰ τὴν ἀπονομὴν εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Δρα Ὀβίδιον Μαρίναν τοῦ ὄφφικίου τοῦ Ἀρχοντος Μεγάλου Νοταρίου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

7) Τοῦ Πανιερ. Μητροπολίτου Καλαβρίας κ. Αἰμιλιανοῦ περὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν σχέσεων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, περὶ τῆς ἐσχάτως ἐν Γερμανίᾳ συνελθούσης Ἱ. Συνσκέψεως τῆς ἐπὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ μεταναστῶν ἐργατῶν Ἐπιτροπῆς τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ περὶ τῆς ἀποφασισθείσης ἐπεκτάσεως τοῦ διαλόγου τοῦ Π.Σ.Ε. πρὸς τὰς μὴ χριστιανικὰς θρησκείας.

8) Τοῦ αἰδεσιμολ. Δρὸς Εὐγενίου Μπλαίχη, γενικοῦ γραμματέως τοῦ Π.Σ.Ε., περὶ τῶν γενομένων ὑπ' αὐτοῦ ἐνεργειῶν διὰ τὴν ἐνίσχυσιν ὑπὸ τοῦ Π.Σ.Ε. τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης Σινᾶ.

— Ἀφικόμεν εἰς τὴν ΚΠολιν τὴν ἑσπέραν τῆς Κυριακῆς (8 Δεκεμβρίου 1968) ἐκ Ρώμης ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Μαυριανῆς κ. Ἰωάννης Βίλλεμπραντς, γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Βατικανοῦ ἐπὶ τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ὁ ὁσιολογιώτατος κ. Πιερ Ντυπρέ, ὑπογραμματεὺς τῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς, ἵνα ἐπισκεφθῶσι τὴν Α.Θ. Παναγιότητα καὶ ἀναφέρωσιν αὐτῇ ἐπὶ τῶν τελευταίων ἐξελίξεων τοῦ θέματος τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, προϋπαντ. θέντες ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὑπὸ τῶν πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου κ. Ἀγαπίου καὶ ὑπογραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Παύλου, καὶ ὀδηγηθέντες εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Χίλτον, ἔνθα καὶ κατέλυσαν ὡς φιλοξενούμενοι τῶν Πατριαρχείων.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν, 9ην Δεκεμβρίου, συνοδεύομενοι ὑπὸ τῶν ὡς ἄνω Κληρικῶν, ὠδηγήθησαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἔνθα μετέδωσαν τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τοὺς ἀδελφικούς χαιρετισμούς τῆς Α. Ἀγιότητος τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ Στ' καὶ ὑπέβαλον τὰ ἑαυτῶν σέβη, ὁ δὲ Πατριάρχης, δεξάμενος αὐτοὺς μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ ἐγκαρδιότητος, νηχαρίστησεν αὐτοὺς διὰ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν. Ἐπικολούθησε συνομιλία μετὰ τῆς Εἰδικῆς, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Μελίτωνος, Πατριαρχικῆς Ἐπιτροπῆς, καθ' ἣν ἀντηλλάγησαν ἐκατέρωθεν σκέψεις ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς περαιτέρω προαγωγῆς τῶν μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἀδελφικῶν σχέσεων.

Τὴν μεσημβρίαν παρετέθη πρὸς τιμὴν αὐτῶν γεῦμα ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, εἰς ὃ μετὰ τῶν ὡς ἄνω ἐπισήμων παρεκάθησαν Σεβασμιώτατοι Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς

Ἡ Α.Θ. Παναγιότης ὁ Πατριάρχης Ἀθηναγόρας ὁ Α' ἐτιμήθη κατὰ τὴν δ' ἄρκειαν εἰδικῆς Οἰκουμενικῆς Δοξολογίας τὴν Κυριακὴν 26ην Ἰανουαρίου 1969 εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Ὀρθόδοξον Ἀρχιεπισκοπικὸν Ναὸν τῆς Ἁγίας Τριάδος Νέας Ὑόρκης, ἐπὶ τῇ 20ῇ ἐφετείῳ ἀπὸ τῆς ἐνθρονισέως Του ὡς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς κ.

Ἰάκωβος προέστη τῆς Οἰκουμενικῆς Δοξολογίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἔλαβον μέρος καὶ θρησκευτικοὶ Ἅγέται τῶν ἄλλων Ὀμολογιῶν. Εἰς τὴν Δοξολογίαν συμμετέσχον ὡσαύτως Ὁρθόδοξοι Ἱεράρχαι καὶ μέλη τῆς Μονίμου Ἐπιτροπῆς τῶν Ὁρθόδοξων Ἐπισκόπων εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

Ἡ εἰδικὴ Δοξολογία μετεδόθη ἀπὸ τηλεοράσεως, μετὰ δὲ τὸ πέρασ αὐτῆς παρετέθη ἐπίσημον πρόγευμα.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἀποφάσει τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Μακαριότητος τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Νικολάου καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν Ἁγίας Συνόδου θ' ἀρχίσθη ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου ἐπανεκδιδόμενον τὸ ἐπιστημονικὸν Θεολογικὸν περιοδικὸν τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐθροῦς Ἀλεξανδρείας «Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος».

Συνεργασίαι μόνον ἐπιστημονικαὶ γίνονται δεκταί, αἵτινες δέον νὰ στέλλωνται ἐπὶ συστάσει, ἀεροπορικῶς καὶ ν' ἀπευθύνωνται πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ περιοδικοῦ Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἀζώμης κ. Μεθόδιον, Ρ.Ο.ΒΟΧ 571 ADDIS ABABA. Πρὸς τὸν Διευθυντὴν ἐπίσης δέον νὰ στέλλωνται τὰ πρὸς βιβλιοκρισίαν ἐπιστημονικὰ ἔργα, ὡς καὶ τὰ περιοδικά, μὲ τὰ ὁποῖα θ' ἀνταλλάσσονται ὁ «Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος».

Ἐτησία, προπληρωτέα, συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐκ δραχ. 200 δέον νὰ ἐμβάληται πρὸς τὸν Καθηγητὴν κ. Ἰωάννην Ὡμόπουλον, Ὅδον Τήνου 16, Ἀθήνας 801. Αἱ συνδρομαὶ ἐκ τῶν ἄλλων χωρῶν, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Ἀφρικῆς, ἐκ ₯ 5 ἐτησίως δέον νὰ ἀποστέλλωνται πρὸς τὴν Α.Θ.Μ. τὸν Πάπαν καὶ Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας κ. Νικολάου, Greek Patriarchate, Ρ.Ο. ΒΟΧ 2006, Alexandrie, Egypte, U.A.R.

Ἐκτὸς τῶν συνεργατῶν οὐδεὶς ἕτερος θὰ λαμβάνη τὸ περιοδικὸν δωρεάν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Ἡ ἡμερὶς «Τὰ νέα τῆς Μόσχας», ἡ ὁποία ἐκδίδεται γαλλιστὶ εἰς τὴν Μόσχαν, δημοσιεύει ἄρθρον τοῦ Βλαδιμήρου Μαζοχίν περὶ τῆς ἀθείας εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν. Ὁ ἄρθρογράφος ἰσχυρίζεται, ὅτι δῆθεν θὰ ἐξαφανισθῇ ἡ θρησκεία εἰς τὸν σοσιαλισμὸν, ἀλλ' ὅτι ἡ διαδικασία τῆς ἐξαφανισέως τῆς εἶναι μακρὰ καὶ πολὺπλοκός. Ἐν συνεχείᾳ, ὁ ἀρθρογράφος συνηγορεῖ ὑπὲρ μῖς ἐπιδεξίον, μετριοπαθοῦς καὶ προσιτῆς προπαγάνδας κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς θρησκείας, ὥστε νὰ μὴ προσβάλλωνται τὰ θρησκευτικὰ αἰσθήματα καὶ νὰ μὴ προκαλῶνται θρησκευτικαὶ ἀντιδράσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Εἰς τὴν Βουλγαρίαν ὑπάρχουν σήμερον παλαιοὶ ναοί, οἱ ὁποῖοι ἐξακολουθοῦν νὰ χρησιμοποιῶνται ὡς οἶκοι προσευχῆς καὶ λατρείας. Παλαιοὶ Ἱεραὶ Μοναὶ καὶ Ἱεροὶ Ναοὶ συντηροῦνται ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ προβάλλονται ὡς μνημεῖα τουριστικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξαφανίζονται, ὅπου εἶναι δυνατόν, τὰ στοιχεῖα περὶ τῆς ἑλληνικῆς τῶν προελεύσεως, ἀντικαθιστάμενα διὰ βουλγαρικῶν ἐπιγραφῶν.

Τὸ σημερινὸν κομμουνιστικὸν καθεστὼς τῆς Βουλγαρίας καταβάλλει συντόνους προσπάθειάς πρὸς παρεμπόδισιν τῶν πιστῶν, ἰδίᾳ τῶν νέων, εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν θρησκευτικῶν τῶν καθηκόντων. Παρὰ τὰ μέτρα ταῦτα, ὁ βουλγαρικὸς λαὸς ἐξακολουθεῖ νὰ θρησκεύη βαθύτατα. Εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Σόφιας δύναται νὰ ἴδῃ κανεὶς πολλοὺς πιστοὺς ἐκκλησιαζομένους μὲ κατάνυξιν. Διὰ νὰ ἀποφύγουν τὴν συστηματικὴν δίωξιν τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, οἱ πιστοὶ τῶν πόλεων ἐκκλησιάζονται εἰς ναοὺς κειμένους μακρὰν τῶν συνοικιῶν τῶν, ὅπου εἶναι ἄγνωστοι.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ Α. Ἀγιότης ὁ Πάπας Παῦλος Στ' ἀπέστειλε πρὸς τὴν Α.Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Ἀθηναγόραν Α' τὸ κατωτέρω τηλεγράφημα: «Εὐχαριστοῦντες τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα διὰ τὸ ἐγκάρδιον αὐτῆς μήνυμα, βεβαιοῦμεν αὐτῇ, ὅτι ἐμνήσθημεν αὐτῆς κατὰ τὴν εὐχαριστήριον τελετὴν τῆς ἱστορικῆς ἐπετείου τῆς 7ης Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1965 καὶ ἐξ ὅλης καρδίας ἐπαναλαμβάνομεν αὐτῇ τὰς εὐχάς, τὰς προσευχὰς καὶ τὴν ἀγάπην ἡμῶν ἐν Κυρίῳ».

—Ὁ πάπας Παῦλος Στ', ὁμιλῶν πρὸς τὰ μέλη τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς Διεθνούς Ἐνώσεως Καθολικοῦ Τύπου (UCIP), εἶπε μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς: «Πάν ὅ,τι ἔχει σχέση πρὸς τὰ τῆς Ἐκκλησίας φέρεῖ ἱερὸν χαρακτήρα λεπτότητος, ὅστις δὲν συναντᾶται εἰς τὰ ἄλλα θέματα, ἐπιβάλλει δὲ καὶ πρόσθετα καθήκοντα. Οἰαδήποτε ἀδιακρισία ἢ δημοσιεύσεις μὴ ἐπαληθευθεῖσαι εἰδήσεως δύναται νὰ προκαλέσῃ βαρεῖς ἀνησυχίας καὶ ἀληθινὰ δράματα εἰς ὠρισμένας συνειδήσεις. Τοῦτο οὐδέποτε πρέπει νὰ τὸ λησμονήσῃ ὅσοι ἔχουν τὴν τιμὴν νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν καθολικὴν δημοσιογραφίαν».

—Ἐν Ντακάρ τῆς Σενεγάλης συνεκλήθη προσφάτως τὸ 4ον Παγκόσμιον συνέδριον ρωμαιοκαθολικῶν νομικῶν, μελῶν τῆς διεθνούς ὀργανώσεως «Πᾶξ Ρομᾶνα».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ Παγκόσμιος Ἐκκλησιαστικὴ Ὑπηρεσία τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐργάζεται εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τοῦ ἔτους 1949. Κατὰ τὸ ἔκτοτε διαρρῆυσαν χρονικὸν διάστημα προσεπάθησε παντοιοτρόπως νὰ ἔλθῃ ἀρώγως, βοηθήσασα ἀποτελεσματικῶς μὲ τὴν διανομὴν ρουχισμοῦ, ὑποδήσεως, τροφίμων, εἰδῶν κλινοστρωμνῆς, φαρμάκων, σπόρων, βελτιωμένων ζώων.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἡ Π.Ε.Υ. διὰ τοῦ ἐν Ἑλλάδι κλιμακίου τῆς, τοῦ ὁποῦ προΐσταται ὁ κ. Πρόκτορ, συνέβαλε μεγάλως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν διαφόρων ἔργων εἰς τὰ Ἀμπελόκρια τῆς Θεσσαλίας, τὴν Νότιον Λακωνίαν, τὴν Ἡπειροῦν, τὴν Θράκην. Ἐξεπονήθησαν σχέδια ἀναπτύξεως 87 χωριῶν τῆς Λακωνίας, κατεσκευάσθη δίκτυον ὑδρεύσεως τῆς Κοινότητος Πέρδικας Αἰγίνης, ἐξετελέσθησαν ἐργασίαι συντηρήσεως τοῦ ἐν Σύμῃ ἀποσταλακτῆρος δι' ἀφαλάτων τοῦ θαλασσίου ὕδατος, ἐνισχύθησαν διὰ διαφόρων εἰδῶν σχολικὰ συσσίτια καὶ ἐκκλησιαστικὰ ἱδρύματα, ἱδρύθησαν ἐπαγγελματικὰ σχολαὶ κτλ.

Μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου 1968 διετέθησαν ὑπὸ τῆς ὡς ἄνω ἐκκλησιαστικῆς ὀργανώσεως μηχανήματα, τρόφιμα, ρουχισμοὶ καὶ ἄλλα εἶδη συνολικῆς ἀξίας 2.268.925 δολαρίων.

—Ἡ ἐπιτροπὴ «Πίστις καὶ Τάξις» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ὠργάνωσε παρὰ τὴν Ζυρίχην συνάντησιν θεολόγων πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος τῆς αὐθεντίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Τῆς ἐπιτροπῆς τῶν θεολόγων τούτων μετέσχον καὶ ἑννέα ρωμαιοκαθολικοὶ.

—Τὴν 28ην Νοεμβρίου 1968 συνήλθον εἰς τὸ ἐν Παρισίοις Γηροκομεῖον τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Μητροπόλεως Γαλλίας ἀρχιερεῖς καὶ θεολόγοι, ἐκπρόσωποι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Γαλλικῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γαλλίας κ. Μελετίου, ἵνα συζητήσῃ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου καὶ τοῦ διαζυγίου, κατὰ τὴν θεολογίαν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

—Τῷ 1965 ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ καὶ ἡ Προτεσταντικὴ Ἐκκλησία τοῦ Ἀμβούργου ὠργάνωσαν τηλεφωνικὸν κέντρον πληροφοριῶν περὶ θρησκευτικῶν καὶ οἰκουμενικῶν θεμάτων, ἀγγελιῶν κ.ο.κ., τὸ ὁποῖον διαθέτει 25 αὐτομάτους γραμμάς. Πρὸ ἡμερῶν αἱ ληφθεῖσαι ὑπ' αὐτοῦ τηλεφωνικὰ κλήσεις ὑπερέβησαν τὰς 100.000. Ἡ πρωτοβουλία ἐπεκτείνεται σήμερον καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Γερμανίας, ἔνθα μεταδίδεται τὸ διὰ τηλεφώνου μέσον μορφώσεως καὶ πληροφοριῶν.

—Ἡ διαρκείας 10 λεπτῶν κινηματογραφικὴ ταινία, τὴν ὁποίαν παρήγαγεν ὁμᾶς ἐκ τῶν ὀργανωτῶν τῆς Δ' γενικῆς συνελουσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ ὁποία προβλήθη εἰς Οὐψάλαν ὡς εἰσαγωγή τῶν συζητήσεων τῶν προβλημάτων τοῦ σημερινοῦ κόσμου, ἔλαβεν εἰς τὸ Ἐδιμβούργον τὸ πρῶτον βραβεῖον ταινιῶν, εἰς δὲ τὰς Κάτω Χώρας ἔλαβε τὸ βραβεῖον τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ταινία αὕτη φέρει τὸν λατινικὸν τίτλον «Homo homini». Ἐτέρα κινηματογραφικὴ ταινία τοῦ Π.Σ.Ε., ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπιτάχυνσις», θὰ μετᾶσχη τοῦ διεθνούς διαγωνισμοῦ κινουμένων εἰκόνων, ὅστις θὰ διενεργηθῇ εἰς Λὸς Ἀντζελες τὸν προσεχῆ Ἀπρίλιον.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, Ἀπαντήσεις εἰς Λειτουργικὰς Ἀπορίας, Α' (1-100). Ἀθήναι, Ἐκδόσεις τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία», 1967, σ. 199.

Ἐπὶ τὰς ἀπαντήσεις, τὰ ὅποια ἡμπορεῖ νὰ διαβάσῃ κανεὶς μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν καὶ νὰ ὠφελῆται ἀρκετά. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀνήκει τὸ παρὸν ἔργον τοῦ κ. Φουντούλη, ὑφηγητοῦ εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Περιλαμβάνει εἰς ἓνα τόμον 100 ἀπαντήσεις ἐπὶ λειτουργικῶν ἀποριῶν τῶν ἐφημερίων, δημοσιευθείσας ἤδη εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπὸ τῆς 16ης Ἰουνίου 1965 μέχρι τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1967. Οἱ εἰς τὸ τέλος δύο πίνακες: α') Περιεχόμενα καθ' ἕλλην, σ. 185-9 καὶ β') Ἀλφαβητικὸν Ἐυρετήριον, σ. 191-9, εἶναι ἀρκούντως διαφωτιστικοί.

Ὁ κ. Φουντούλης εἰς τὸν πρόλογον (σ. 7-8) ἐκθέτει τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὅποιον ἐγράφησαν τὰ ἄρθρα ταῦτα.

«Ἀπεφύγαμεν τὰς μονολεκτικὰς ἀπαντήσεις, διότι ὡς σκοπὸν τῶν ἄρθρων αὐτῶν ἐθέσαμεν ὄχι μόνον τὸ νὰ γνωρίσουν οἱ ἐρωτῶντες τί πρέπει νὰ πράξουν εἰς ἐκάστην περίπτωσιν, ἀλλὰ καὶ τὸν λόγον, διὰ τὸν ὅποιον ἐπιβάλλεται νὰ τὸ πράξουν. Ἀκριβῶς δὲ ἡ ὀρθὴ γνῶσις τῶν λειτουργικῶν πραγμάτων εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὴν ὀρθὴν ἐπιτέλεσίν των».

Ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν σαφήνειαν. Δι' ὅ καὶ χρησιμοποιοῖ «τὴν ἀπλὴν ὀμιλουμένην γλῶσσαν».

«Δὲν θὰ ἦτο τέλος ταπεινολογία ἐὰν ἐπανελαμβάνομεν μετὰ τῶν Πατέρων ὅτι «οὐδὲν ἴδιον» ὑπάρχει εἰς τὰ ἐδῶ γραφόμενα. Αὐτὸ τοῦλάχιστον ἦτο πάντοτε τὸ μέλημα τοῦ γράφοντος, νὰ παρουσιάσῃ δηλαδὴ καὶ νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν ὀρθὴν λειτουργικὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας».

Αἱ ἀπαντήσεις, εἰς ὀλίγας γραμμὰς ἢ σελίδας, ὅσον δὴποτε ἀπλάι καὶ ἂν φαίνωνται, εἶναι ἀποτέλεσμα πολλοῦ μόχθου καὶ ἐξονυχιστικῆς ἐρεύνης. Πολλὰ ἐξ αὐτῶν θίγουν οὐσιώδη προβλήματα καὶ συνενομεῖται μετ' ἄλλων ἐν τῷ κειμένῳ συγγενῶν τοιοῦτων ἀποτελοῦν δοκίμια ἐπιστημονικὰ ἐπὶ σοβαρῶν λειτουργικῶν ἢ παρεμφερῶν θεμάτων.

Ὁ κ. Φουντούλης προστρέχει εἰς τὴν ζωὴν, τὴν παράδοσιν, τὴν πρᾶξιν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας, χρησιμοποιῶν χειρόγραφα λειτουργικὰ ἢ συγγενῆ τοιαῦτα καὶ εἰς τὰς γνώμας τῶν Πατέρων, μετὰ τῶν ὁποίων πρωτίστην θέσιν κατέχει Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης. Ἀκόμη καὶ ἐπὶ τῶν ἀορίστων καὶ τῶν διαφιλο-

νεικουμένων περιπτώσεων δὲν διστάζει νὰ δώσῃ τὴν ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω κριτηρίων ἐρειδομένην προσωπικὴν τοῦ ἄποψιν. Εἰσηγεῖται εἰς τὴν Διοικουσαν Ἐκκλησίαν εὐλαβῶς τὴν διόρθωσιν κειμένων καὶ λειτουργικῶν πράξεων καὶ ἀκολουθιῶν. Δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὰ στενὰ ὄρια τῶν ἐρωτήσεων ἀλλὰ, λαμβάνων τὴν ἀφορμὴν ἐκ τούτων, διευρύνει ἐνίοτε τὰ πλαίσια τῆς συζητήσεως (σ. 48, 54, 102, 116-116-8, 121, 126-8, 158, 172, 173). Θεωρεῖ σημαντικὸν τὸν παράγοντα ποὺ λέγεται ἱερὸς κλῆρος, ὁ ὅποιος πολλάκις διὰ τῆς καταλλήλου ποιμαντικῆς διαφωτίσεως θὰ διδάξῃ, θὰ διαφωτίσῃ καὶ θὰ φέρῃ εἰς τὴν εὐθειαν ὁδὸν τοὺς Χριστιανούς (σ. 29, 102, 134, 156, 176). Ὡς κλειδα διὰ τὸ τελετουργικὸν θεωρεῖ τὸ Τυπικὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας (σ. 39, 124). Δίδει σημασίαν εἰς τὴν τήρησιν τῶν τοπικῶν ἐθίμων, πολλὰ τῶν ὁποίων ἔχουν ἱστορικὸν παρελθὸν καὶ διασώζουσι τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν (σ. 38, 44, 120, 123). Παρέχει τὴν πληροφορίαν περὶ τῆς ὑπάρξεως μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς Εἰκονομαχίας δύο τυπικῶν ἐκκλησιαστικῶν, α) τοῦ μοναχικοῦ (Ἱεροσολυμιτικοῦ ἢ τοῦ ἁγίου Σάββα), καὶ β) τοῦ κοσμικοῦ (τοῦ Κωνσταντινουπολιτικοῦ), σ. 124.

«Μέχρι καὶ τὴν ἐποχὴ τῆς Εἰκονομαχίας ἔσχατον παράλληλα καὶ τὰ δύο τυπικά, τὸ ἁσματικὸν στοὺς ἐνοριακοὺς ναοὺς καὶ τὸ μοναχικὸν ἢ μοναστικὸν στὰ μοναστήρια. Ἀπὸ τὴν Εἰκονομαχίαν καὶ ἐδῶ γιὰ διαφόρους λόγους παραμερίσθη σιγά-σιγά τὸ κοσμικὸν τυπικὸν καὶ ἐπεκράτησε τὸ μοναχικὸν καὶ στοὺς ἐνοριακοὺς ναοὺς. Αὐτὸ ἰσχύει μέχρι σήμερον σ' ὀλόκληρον τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν».

Ὁ γράφων συγχαίρει τὸν κ. Φουντούλην διὰ τὸ ὠραῖον αὐτὸ καὶ λίαν ὠφέλιμον βιβλίον, εὐχόμενος ὅπως ταχέως ἴδῃ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος καὶ τὸ Β' μέρος αὐτοῦ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Μητρόπολις Λήμνου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ἁγίων Ἀναργύρων Δάφνης, 2) Ἁγίου Γεωργίου Ἀγχαριῶνων, 3) Ἁγίου Γεωργίου Καλλιθέας, 4) Ἁγίου Γεωργίου Πλατέος, 5) Κοιμήσεως Θεοτόκου Κορνου, 6) Ἁγίου Ἰωάννου Φυσίνης, 7) Ἁγίας Σοφίας ὁμωνύμου Κοινότητος, 8) Ἁγίου Δημητρίου Προπουλίου, 9) Ἁγίου Μοδέστου Κα-

ταλάκκου, 10) 'Αγίου Δημητρίου Σαρδών και 11) 'Αγίου Γεωργίου Ρεπανιδίου, καλούμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν αἴτησιν μετὰ τῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων.

Ἐν Μυρίνῃ τῇ 11ῃ Ἰανουαρίου 1969.

† Ὁ Λήμνου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΝΕΑΙ ΤΙΜΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1969

Ἡ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» καὶ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ», κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 17ης Ὀκτωβρίου 1968 ἀπεφάσισε τὴν ἀναπροσαρμογὴν τῶν συνδρομῶν τῶν ὡς ἄνω Περιοδικῶν καὶ τῶν τιμῶν τῶν πωλουμένων τόμων αὐτῶν ὡς ἑξῆς:

Ἐκαστος τῶν εἰσέτι μὴ ἐξαντληθέντων τόμων τῶν παρελθόντων ἐτῶν διατίθεται εἰς τὰς κάτωθι τιμὰς:

A) Διὰ συνδρομητὰς ἐσωτερικοῦ:

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ» (1950-1967) κατὰ τόμον 100 δρχ.
«ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» (1952-1967) » » 50 »
«ΘΕΟΛΟΓΙΑ» (1951-1967) » » 200 »

B) Διὰ συνδρομητὰς ἐξωτερικοῦ:

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ» (1950-1960) κατὰ τόμον 8 δολ.
«ΕΚΚΛΗΣΙΑ» (1961-1967) » » 6 »
«ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» (1952-1960) » » 4 »
«ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» (1961-1967) » » 3 »
«ΘΕΟΛΟΓΙΑ» (1951-1967) » » 12 »

Συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1969:

A) Ἐσωτερικοῦ:

- 1) «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» κατὰ τόμον.....100 δρχ.
- 2) «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» κατὰ τόμον.....50 δρχ.
- 3) «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» κατὰ τόμον.....200 δρχ.

B) Ἐξωτερικοῦ:

- 1) «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» κατὰ τόμον.....4 δολ.
- 2) «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» κατὰ τόμον.....2 δολ.
- 3) «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» κατὰ τόμον.....12 δολ.

Διὰ τοὺς φοιτητὰς τῶν Ἀνωτάτων Πνευματικῶν Ἰδρυμάτων, τῶν Ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων, τῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν, μαθητὰς τῶν Γυμνασίων καὶ τοὺς Καθηγητὰς ἐν τῇ Μέσῃ Ἐκπαίδευσί, καθορίζεται ἡ ἐτησίαν συνδρομὴ τούτων μὲ ἔκπτωσην 50%.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος **ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ**

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν **ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ**

† Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης **ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 100 ἐτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 4 ἐτησίως.

Τιμὴ ἑκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 6.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Πρὸς τὴν σπουδάζουσαν Νεότητα.

Μητροπολίτου Καλαβρίας Αἰμιλιανού, Θέματα ἐν ὄψει τῆς Συνόδου.

Μητροπολίτου Ἡλείας Ἀθανασίου, Ἡ ἐπισκοπικὴ ὀργάνωσις καὶ διοίκησις τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας.

Ἀρχιμ. Τιμοθέου Κοντομέρκου, Προϋσταμένου τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν, Ἡ Ἐκκλησία καὶ οἱ ἀπόδημοι.

Σόλωνος Γ. Νινίκα, Ὁ Φιλάρτος Μητροπολίτης Μίσης (1782 - 1867).

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Προκήρυξις ἐκλογῆς ἱερέων.

Νεαὶ τιμαὶ συνδρομῶν τοῦ ἔτους 1969.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
Ἀθῆναι, Ἰασίου 1 — Τηλέφ. 710.734.